

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

COMMISSION DE LA DEFENSE NATIONALE

dinsdag

30-04-2002

10:15 uur

mardi

30-04-2002

10:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.leChambre.be</i>
<i>e-mail: publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail: publications@leChambre.be</i>

INHOUD

Samengevoegde interpellaties en vraag van 1
 - de heer Pieter De Crem tot de minister van 1
 Landsverdediging over "de malaise in het
 Belgisch leger" (nr. 1173)
 - de heer Luc Sevenhans tot de minister van 1
 Landsverdediging over "de malaise binnen het
 Belgisch leger" (nr. 1174)
 - mevrouw Mirella Minne aan de minister van 1
 Landsverdediging over "de verbetering van de
 personeelstatuten in het Belgisch leger"
 (nr. 7054)

Sprekers: Pieter De Crem, Luc Sevenhans, André Flahaut, minister van Landsverdediging, **Mirella Minne, Jan Eeman, Ferdy Willems, Peter Vanhoutte**

Moties 20
 Interpellatie van de heer Pieter De Crem tot de 20
 minister van Landsverdediging over "de
 opleiding van Congolese, Burundese en
 Rwandese legerofficiëren" (nr. 1178)

Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Vraag van de heer Pieter De Crem aan de 23
 minister van Landsverdediging over "de
 aanwezigheid van kernwapens te Kleine Brogel"
 (nr. 6837)

Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister 23
 van Landsverdediging over "het waarborgen van
 een gelijke behandeling van alle militairen,
 ongeacht hun religieuze of filosofische
 overtuiging" (nr. 6974)

Sprekers: Ferdy Willems, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de 29
 minister van Landsverdediging over "het
 samenwerkingsakkoord betreffende de
 ontwikkeling van nieuwe technologieën voor
 defensie" (nr. 6967)

Sprekers: Peter Vanhoutte, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de 31
 minister van Landsverdediging over "de militaire
 muziekkorpsen" (nr. 6968)

Sprekers: Peter Vanhoutte, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister 33
 van Landsverdediging over "de Belgische marine
 en haar samenwerking met de Amerikaanse
 kustwacht in de Caraïbische zee" (nr. 7037)

Sprekers: Ferdy Willems, André Flahaut, minister van Landsverdediging

Samengevoegde vragen van 36

SOMMAIRE

Interpellations et question jointes de 1
 - M. Pieter De Crem au ministre de la Défense 1
 sur "le malaise qui règne dans l'armée belge"
 (n° 1173)
 - M. Luc Sevenhans au ministre de la Défense 1
 sur "le malaise qui règne au sein de l'armée
 belge" (n° 1174)
 - Mme Mirella Minne au ministre de la Défense 1
 sur "l'amélioration des statuts du personnel de
 l'armée belge" (n° 7054)

Orateurs: Pieter De Crem, Luc Sevenhans, André Flahaut, ministre de la Défense, **Mirella Minne, Jan Eeman, Ferdy Willems, Peter Vanhoutte**

Motions 20
 Interpellation de M. Pieter De Crem au ministre 20
 de la Défense sur "la formation des officiers des
 armées congolaise, burundaise et rwandaise"
 (n° 1178)

Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense

Question de M. Pieter De Crem au ministre de la 23
 Défense sur "la présence d'armes nucléaires à
 Kleine Brogel" (n° 6837)

Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense

Question de M. Ferdy Willems au ministre de la 24
 Défense sur "la garantie de l'égalité de
 traitement de tous les militaires, quelles que
 soient leurs convictions religieuses ou
 philosophiques" (n° 6974)

Orateurs: Ferdy Willems, André Flahaut, ministre de la Défense

Question de M. Peter Vanhoutte au ministre de la 29
 Défense sur "l'accord de coopération relatif au
 développement de nouvelles technologies en
 matière de défense" (n° 6967)

Orateurs: Peter Vanhoutte, André Flahaut, ministre de la Défense

Question de M. Peter Vanhoutte au ministre de la 31
 Défense sur "les corps de musique militaire"
 (n° 6968)

Orateurs: Peter Vanhoutte, André Flahaut, ministre de la Défense

Question de M. Ferdy Willems au ministre de la 33
 Défense sur "la marine belge et sa collaboration
 avec la garde côtière américaine en mer des
 Caraïbes" (n° 7037)

Orateurs: Ferdy Willems, André Flahaut, ministre de la Défense

Questions jointes de 36

- de heer Luc Sevenhans aan de minister van Landsverdediging over "de opmars van extreem-rechts" (nr. 7084) 36

- de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de oprichting van kleine democratische waakzaamheidseenheden" (nr. 7094) 36

Sprekers: **Luc Sevenhans, Pieter De Crem, José Canon, André Flahaut**, minister van Landsverdediging, **Ferdy Willems**

- M. Luc Sevenhans au ministre de la Défense sur "la montée de l'extrême droite" (n° 7084) 36

- M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "la création de petites unités de vigilance démocratique" (n° 7094) 36

Orateurs: **Luc Sevenhans, Pieter De Crem, José Canon, André Flahaut**, ministre de la Défense, **Ferdy Willems**

COMMISSIE VOOR DE
LANDSVERDEDIGING

van

DINSDAG 30 APRIL 2002

10:15 uur

COMMISSION DE LA DEFENSE
NATIONALE

du

MARDI 30 AVRIL 2002

10:15 heures

La séance est ouverte à 10.26 heures par M. Jean-Pol Henry, président.
De vergadering wordt geopend om 10.26 uur door de heer Jean-Pol Henry, voorzitter.

01 Samengevoegde interpellaties en vraag van

- de heer Pieter De Crem tot de minister van Landsverdediging over "de malaise in het Belgisch leger" (nr. 1173)
- de heer Luc Sevenhans tot de minister van Landsverdediging over "de malaise binnen het Belgisch leger" (nr. 1174)
- mevrouw Mirella Minne aan de minister van Landsverdediging over "de verbetering van de personeelstatuten in het Belgisch leger" (nr. 7054)

01 Interpellations et question jointes de

- M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "le malaise qui règne dans l'armée belge" (n° 1173)
- M. Luc Sevenhans au ministre de la Défense sur "le malaise qui règne au sein de l'armée belge" (n° 1174)
- Mme Mirella Minne au ministre de la Défense sur "l'amélioration des statuts du personnel de l'armée belge" (n° 7054)

01.01 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb mijn vraag enkele weken geleden ingediend en door de activiteiten van de vorige vergadering kon zij niet meer worden behandeld.

Ik had gedacht dat de tijd misschien een beetje in het voordeel zou gespeeld hebben, dat de paasvakantie en het hele paasgebeuren de bestaande malaise een beetje zou hebben verminderd. Dat is evenwel niet gebeurd.

Het aanknopingspunt is en blijft natuurlijk de begrotingscontrole, die in de maand maart heeft plaatsgevonden.

Toen hebben we gevraagd, en dit blijft meer dan ooit actueel, wat erin zit voor defensie, maar eigenlijk wilden we weten wat er niet meer inzit voor defensie.

Ik heb gezien dat uzelf, uw kabinet en uw medewerkers eigenlijk bijzonder bitter waren omtrent de maatregelen die vooropgesteld waren vóór de controle en de maatregelen die nadien effectief genomen werden. U kunt dan wel op regelmatige tijdstippen komen zeggen dat het leger en dat uw plannen van het leger – de plannen op korte termijn, de aankoopprojecten, de vormingsprojecten, het nieuwe evenwicht 50-25 – gehandhaafd worden en dat u daar steun voor krijgt bij de regering, maar ik stel vast dat op het moment dat er effectief zaad in het bakje moet komen, het bakje leeg is en dat de pijp moet worden uitgeklopt.

01.01 Pieter De Crem (CD&V): En mars, lors du contrôle budgétaire, il est apparu que le ministre de la Défense n'était pas satisfait des mesures prises avant et après celui-ci. Le ministre recourt à la ruse en noircissant le tableau de la situation à l'armée. Après trois ans, il s'avère que des résistances sont rencontrées au sein du gouvernement. L'armée se trouve en état de déliquescence et le ministre n'a plus la maîtrise de l'effectif qui subsiste.

La contribution du département de la Défense dans le cadre du contrôle budgétaire doit être de 14 millions d'euros, ce qui met en péril divers projets pour 2002, tels l'achat d'avions de transport A400M, le remplacement du Falcon 20 et du Merlin, l'acquisition d'un navire de transport et la modernisation des chasseurs de mines.

De berichten zijn dus niet gunstig, mijnheer de minister. Ik heb een gulden vorm van sympathie voor u, want u speelt het altijd bijzonder listig. U probeert zich op voorhand in te dekken door berichten de wereld in te sturen die ervoor moeten zorgen dat wat volgt, helemaal niet zo erg is. Dat doet u onder het motto: "Een geluk dat ik er ben, want anders was het allemaal nog veel erger geweest".

Het is in elk geval voor de eerste keer dat nu is vastgesteld dat de andere excellenties van het kabinet u, die tenslotte bijna drie jaar titularis bent van het departement en ondanks het feit dat we u in een aantal belangrijke zaken hebben gesteund, tegenwerken. U bent eigenlijk zelf te beklagen. Het is niet zozeer de militair die, terecht, in de kazerne wat opslag heeft gekregen, noch de generaal, noch de topgegradeerde die nog altijd niet weet in welke functie hij terecht komt, maar de regering die u tegenwerkt. Eigenlijk is het parool gegeven dat ze niet teveel moeten of mogen klagen, anders moeten ze u dat maar komen zeggen en zult u ze met plezier ontslaan. Dat was geen cryptische uitspraak, maar een die we gewoon anekdotisch uit een aantal kranten hebben kunnen halen.

Wat is nu de realiteit? De realiteit is dat wat de krijgsmacht betreft – en daarvoor zijn er genoeg indicaties – er een omgekeerde beweging wordt gemaakt. U zegt dat het allemaal nog veel erger zou zijn mocht u er niet geweest zijn, maar het feit is dat de krijgsmacht bijna in volle ontbinding is. We hebben niet te maken met een implosie, maar met een decompositie van de verschillende delen. Los van de vragen die in linkse kringen populair zijn, met name of het leger nog wel zin heeft, of we nog wel een leger nodig hebben en of het niet beter zou worden afgeschaft, slaagt u er niet in om wat nog aan manschappen over is, met kennis en kunde te beheren en zelfs niet om nog maar een proeve van antwoord te bieden op de problemen.

Wat wij nu sedert drie jaar meemaken, is een proeve van negatie. Wij hebben hier eigenlijk met negationisme te maken. Alles wat wordt aangekaart, klopt niet; het is bewust verkeerde informatie; de zaken worden verkeerd voorgesteld. De bewering dat de investeringen worden teruggedroefd, klopt niet. Ik stel echter vast dat de budgettaire kredieten van het departement Defensie verminderd zijn met bijna 6 miljoen euro werkingskredieten en 8 miljoen euro die de minister van Defensie moet verdelen over de verschillende posten. Dat betekent dat u 14 miljoen euro moet inleveren op zaken die u eigenlijk al had toegezegd. Dat zal niet gemakkelijk zijn.

Wat staat er immers op de agenda voor 2002, tenzij de logica wordt gehanteerd dat amper 10 tot 15% van het investeringsprogramma zal worden gerealiseerd? Er staat nog een aantal zeer belangrijke dossiers op het programma. Ik denk aan het rendez-vous van de SP.A en de groenen met vredelievende opdrachten, de aankoop van de A400M-transportvliegtuigen die er ter vervanging van de Hercules moeten komen, de vervanging van de Falcon 20 en de Merlins, een transportboot, de roll-on roll-off, waarover het laatste woord ook nog niet is gezegd. Wij zullen dat punt in de commissie voor de Legeraankopen binnenkort nog wel eens behandelen, want wij weten dat het de eerste grote leugen van de 21ste eeuw is die het departement van Defensie teistert. Wij vernemen trouwens dat er heel druk meerderheidsoverleg is om dat schip, dat ondertussen, zeker figuurlijk, al veel water maakt, alsnog voldoende te laten leegpompen opdat het niet genadeloos naar de zeebodem zinkt. U hebt bovendien nog de modernisering van de mijnenjager die moet worden uitgevoerd.

Naar buiten is dat heel interessant, want op de buitenlandse markt hebt u een paar interessante demarches aedaan met uw goede

La réforme de l'armée étant au point mort, le malaise qui touche la grande muette continue de s'amplifier. La base de l'armée ne dispose pas d'effectifs supplémentaires, malgré l'annonce répétée par le ministre des nouvelles mesures de recrutement. A leur tour, de nombreux officiers supérieurs quittent massivement l'armée. En ce qui concerne le renouvellement des équipements, le malaise est également total. Le ministre fait grand cas de projets de prestige tels que le système de transport *roll on-roll off*, mais l'intérêt stratégique d'un tel système est fortement mis en doute.

Notre pays risque peu à peu de ne plus être en mesure de respecter ses engagements internationaux. La Belgique sera de moins en moins disponible et de moins en moins sollicitée pour participer à des missions internationales. Le ministre envisage soudainement d'envoyer 1000 hommes au Proche-Orient, mais le lieu, le cadre et les moyens financiers nécessaires pour organiser cette mission ne sont pas clairement précisés.

Manifestement, la majorité est totalement divisée en ce qui concerne l'avenir de notre armée. Les écolos et les socialistes se livrent à un jeu perfide et préconisent un scénario d'extinction.

Le ministre Flahaut est-il conscient de la liquidation de l'armée qui s'opère actuellement? Il ne peut tout de même pas ignorer les faits! N'est-il pas grand temps qu'il prenne contact avec son collègue du Budget pour disposer enfin de moyens financiers supplémentaires plutôt que d'être toujours acculé à des concessions? Je suppose qu'il ne faut plus attendre de grands changements d'ici aux prochaines élections. Ce qui renforce ma conviction que le poste de ministre de la Défense pourrait bien être confié à quelqu'un d'autre après le scrutin.

vrienden uit Nederland. Het was bijzonder interessant om met Nederland een aantal zaken overeen te komen, zoals bijvoorbeeld de mijnenjagers uitrusten met een Zweeds sonarsysteem.

Inmiddels gebeurt er niets. Trouwens, er kan niets meer gebeuren omdat de middelen waarover u beschikt hoe dan ook niet meer op niveau zijn.

Mijnheer de minister, de aangekondigde hervorming van het leger kwam volledig tot stilstand. Van de basis tot de top maakt zich een malaise meester van de strijdkrachten. U bent bijna drie jaar bevoegd voor het departement en ondanks alle aangekondigde maatregelen slaagt u er niet in de basis aan te vullen.

Diverse generaals en kolonels zitten en blijven thuis. Zij hebben hun nieuwe tekening nog niet kunnen inkleuren. Zij proberen soms een beetje naast de lijntjes te kleuren, maar dan worden zij onmiddellijk op de vingers getikt. Het middenkader gaat weg en eigenlijk biedt de nieuwe structuur zelfs geen plaats meer voor alle benoemde generaals; sommigen worden zelfs voorbijgestoken door personen lager in rang. Het is een volledige puinhoop.

Bovendien is er de impasse in de vernieuwing van de uitrusting. Enerzijds stelt u een aantal projecten uit en anderzijds brengt u een aantal prestigeprojecten naar voren, zoals de aankoop van het roll-on/roll-off-transportschip waarover ik het reeds had en waaraan eigenlijk niemand behoefte heeft. Dat is een ongelooflijke zware belasting van uw budget, aangezien het startkapitaal 700 miljoen Belgische frank bedraagt. De opportuniteit van dergelijke aankoop wordt zeer ter discussie gesteld, net als het strategisch belang ervan trouwens. Daarop hebben wij u al enkele keren gewezen. Zeker op internationaal vlak hebben wij geen behoefte aan een roll-on/roll-off-transportschip. Heel wat krijgsmachten van andere NAVO-landen zijn daarvoor veel beter uitgerust, maar toch moet dat schip er komen.

De druk op het internationaal engagement binnen de NAVO en de Europese Unie neemt hoe dan ook toe. Door de malaise op het vlak van het personeel en het materieel dreigt onze beschikbaarheid op internationaal vlak in het gedrang te komen. Als u niet meer middelen krijgt om een carrière bij het leger aantrekkelijk te maken en hoog technologisch materieel aan te kopen, dreigt die algehele decompositie – de ontbinding van het leger – zich vlugger dan verwacht te voltrekken. Ik weet dat u dat ziet aankomen. Ik weet dat u alle indicaties daarvoor hebt en dat u die probeert te stroomlijnen, zodat zij niet bij de publieke opinie zouden terechtkomen. Daarom hebt u – zeker wat onze internationale engagementen betreft – een aantal nieuwe voorstellen gelanceerd. Het meest uit de band springend voorstel bestaat erin 1.000 man in het Midden-Oosten in te zetten. Op het moment dat u die boodschap de wereld instuurt, is er geen geografische afbakening van het Midden-Oosten, wordt er niet gezegd in welke opdracht dat initiatief past, of we daarvoor zijn gevraagd en hoe we dat gaan aanpakken. Dat voorstel komt zomaar out of the blue naar beneden gevallen op het moment waarop u zelf zegt dat we voor buitenlandse opdrachten maar over 1.000 man beschikken, die eigenlijk allemaal in voormalig Joegoslavië – in Kosovo – opgesteld zijn.

De meerderheid is en blijft grondig verdeeld over de rol, de middelen en het internationaal engagement van de krijgsmacht. Het is duidelijk dat de Vlaamse socialist en de groenen hierin een bijzonder grote verantwoordelijkheid dragen. Eigenlijk zitten we in een fundamenteel uitdooftscenario, dat voor de Belgische krijgsmacht naar voren wordt gebracht. In dat uitdooftscenario zullen we onze internationale

verplichtingen nooit meer kunnen nakomen.

Bijgevolg heb ik de volgende vragen. Ten eerste, in welke mate bent u op de hoogte van de ontbinding van het Belgische leger? Daaraan gekoppeld, hoe rijmt u, ten tweede, de door u uitgebrachte vreugdekreten en alomverspreide steunbetuigingen van de regering met het feit dat er eigenlijk geen politieke wil meer aanwezig is om een performant leger op stapel te zetten?

Het enige wat u zou kunnen doen, is opnieuw een boze brief schrijven aan uw collega Vande Lanotte, die niet alleen minister is van windmolens, maar die ook de beurs bijhoudt. Hij verkoopt dus niet alleen wind, maar ziet er ook op toe dat 's land financiën en middelen goed worden beheerd. Mijn derde vraag is of u bij de heer Vande Lanotte langs bent geweest om op tafel te kloppen of doet u dat alleen in de commissie voor de Defensie, waar u vanop de ministerbank een aantal zaken probeert "recht te slaan" die nu in ieder geval al volledig zijn scheefgetrokken.

Mijnheer de minister, graag kreeg ik van u een antwoord terzake en uitleg over hoe u als de grote roerganger concreet de Belgische strijdkrachten naar een glorieuze toekomst in de 21ste eeuw zult leiden. De eerste minister heeft immers gezegd dat op 15 juni 2003 de verkiezingen zullen plaatsvinden. Ik denk dat het met een dergelijk palmares bijzonder onwaarschijnlijk is dat dezelfde titularis nogmaals op het departement Defensie zal terechtkomen.

01.02 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wens u eveneens te interpellieren over de malaise die op het ogenblik in het leger heerst.

Dat er een malaise heerst, is duidelijk. Spijtig genoeg is dat op uw kabinet nog niet doorgedrongen. Dat is niet abnormaal. Behalve een paar gelukkige uitzonderingen bent u omringd door uw hofhouding met vertrouwelingen die steeds goed beloond werden. Dat is typisch voor uw partij. U zorgt goed voor uw vrienden! Ik kan begrijpen dat u er redelijk gerust en lachend bij zit. Van een malaise hebt u nog nooit gehoord!

Naar mijn bescheiden mening is de malaise die in het leger rondwaart, in de eerste plaats te wijten aan de onzekerheid. Sinds 1992 wordt de krijgsmacht nagenoeg voortdurend gereorganiseerd. Vanaf dat ogenblik was het immers de bon ton dat de nieuwe minister zijn eigen hervormingsplan wilde doorvoeren. Een paar plannen zijn blijven hangen. Denken we maar aan het plan Delcroix, het plan Charlier, B97 en anderen. Samen met de minister verdwijnen ook de meeste plannen. Al de anderen hebben een ding gemeen: ze geraken nooit uitgevoerd.

De huidige reorganisatie met de ronkende naam zal nog ongeveer een jaartje meegaan. Heel waarschijnlijk krijgen we daarna een nieuwe minister van Landsverdediging, mogelijk ook van een andere partij, zodat het hele circus opnieuw kan beginnen.

In tegenstelling tot een aantal collega's van de meerderheid ben ik nooit echt onder de indruk geweest van uw totaalplan. De feiten hebben mij reeds een paar keer gelijk gegeven, vooral op het financiële vlak. Wat de financiering van uw plan betreft, werden de poten reeds tweemaal onderuit gezaagd door uw collega's in de regering. Minister Flahaut wikt, maar Verhofstadt beschikt. Uit verscheidene bronnen weet ik dat u zich tijdens de onderhandelingen het minst van al zorgen maakt over uw budget en het minst van al ervoor vecht. U bent de vriendelijke minister die steeds wel iets kan besparen.

01.02 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): D'évidence, les forces armées souffrent d'une malaise généralisé. M. De Crem a déjà souligné quelques aspects du problème. Tous les acteurs impliqués le ressentent, excepté au cabinet de M. Flahaut où tout va actuellement pour le mieux. Je ne m'en m'étonne pas le moins du monde car, bien entendu, l'entourage du ministre est constitué d'amis intimes et de personnes qui lui sont tout acquises.

Mais quelle est donc l'origine de ce profond malaise? Evidemment, il y a tout d'abord l'incertitude parmi le personnel, qui est soumis à une réforme fondamentale depuis une dizaine d'années déjà. Les ministres qui se sont succédé à la Défense nationale y sont tous allés de leurs propres plans qui ont été systématiquement balayés à chaque changement à la tête de la Défense. Il en ira sans doute de même pour le plan de M. Flahaut, lorsqu'un autre ministre lui succédera à la Défense nationale.

Il y a, par ailleurs, aussi l'état dans lequel sont prises les forces

Het hervormingsplan kan worden omschreven als een plan dat reeds vleugellam is gemaakt tijdens de eigen regeerperiode. In de eerste plaats was dat wegens een ontoereikend budget. Vorig jaar werden er van de begroting al enkele miljarden afgeknepen. Bij de jongste budgetcontrole was het weer prijs. U zou ons overigens toch eens moeten vertellen waar u, nu uw budget een beetje kleiner is, extra op zult bezuinigen, mijnheer de minister. Ik heb nog nergens kunnen lezen waar u dat geld gaat zoeken. Het blijft daar opvallend stil over.

Naast die bekende feiten, zijn er een paar andere. Zo moet het gevolg van het grote verschil tussen de verwachte inflatie en de werkelijke inflatie nog aan de oppervlakte komen. Er wordt gesproken van ruim 1 miljard Belgische frank.

Ook de impact van het Copernicusplan is niet te onderschatten. Ik heb nooit goed begrepen wat het Copernicusplan juist betekent, maar ik weet wel dat de extra kostprijs voor de krijgsmacht tot anderhalf miljard per jaar kan oplopen. Daarbij komen ook nog de internationale engagementen, die ook wel voor een verschil zullen zorgen in het voorziene budget voor buitenlandse operaties, ruwweg geschat zo'n anderhalf miljard Belgische frank. Ik deel dus de opinie van uw eigen legerleiding, mijnheer de minister, dat het strategisch plan financieel niet realiseerbaar is. Dat is trouwens een belangrijke oorzaak van de huidige malaise.

Het is ook zo dat de rekrutering maar niet van de grond komt. Uit mijn goede contacten met het paleis heb ik kunnen vernemen dat u vorige week in de Hoge Raad voor Defensie een lans hebt gebroken voor de oprichting van een vreemdelingenlegioen, waar u voorstander van bent en waarvan u vindt dat het de enige mogelijke oplossing is. U stelde daar duidelijk dat dienstneming in het Belgisch leger een gunstig element zou moeten zijn voor een versnelde naturalisatie. Zolang u het statuut van de militairen niet grondig verbeterd, zult u inderdaad vaak uw idee over het vreemdelingenlegioen opnieuw uit de kast moeten halen. Maar u bent gewaarschuwd, mijnheer de minister, als u eens uit uw ivoren toren wilt komen om uw oor te luisteren te leggen bij de militairen, zou u ervaren dat de meeste militairen die denkpiste als beledigend ervaren.

Dat is niet uit racistische overwegingen, maar gewoon omdat ze dat ervaren als een gebrek aan respect voor het beroep van militair van uwentwege.

Overigens zou u ook moeten beseffen – u blijft er geregeld op terugkomen – dat men onze nationaliteit met de snel-Belg-wet naar het hoofd geslingerd krijgt. Waarom zou men dan eerst nog via het Belgisch leger een omweg maken? Ik denk dat u ook al vergeten bent dat er ten tijde van de dienstplicht minder interesse was voor onze nationaliteit. Dat is toch vreemd, nietwaar? De meeste politici hebben op dat vlak een kort geheugen. Als u eraan denkt om vreemdelingen te rekruteren voor onze krijgsmacht, dan denk ik dat u ze ver zult moeten gaan zoeken. Niet alleen België kampt met dat probleem, maar ook de ons omringende landen. Ik hoor dat u zelfs bereid bent om tot in Pakistan te gaan. Wellicht zult u de Pakistani wel kunnen motiveren en ervan overtuigen om bij ons in de krijgsmacht dienst te nemen. Zodra ze echter beseffen dat er alternatieve middelen bestaan om aan geld te geraken, zult u hen ook niet meer kunnen overhalen.

De gebrekkige rekrutering is maar een deelaspect. Een nog belangrijker reden voor de huidige malaise is de geforceerde startdatum van de nieuwe structuur. Het moest en het zou 2 januari

armées. Le gouvernement lorgne continuellement sur le budget de la Défense nationale comme s'il fallait toujours y réaliser des économies. En bon soldat, M. Flahaut ne se rebiffe jamais. La réforme Copernic et le budget consacré aux opérations extérieures ont bien évidemment aussi une incidence significative sur la situation financière de nos forces armées.

Sur le plan du recrutement, le ministre lance sans cesse des pistes de réflexion, telle l'idée d'une sorte de légion étrangère qui permettrait d'incorporer les non-Belges dans notre armée. Les militaires ont déjà rejeté à grands fracas ce projet qu'ils jugent vexatoire et irrespectueux. Le ministre a indiqué que le recrutement d'un non-Belge dans l'armée serait pourtant un moyen rapide d'acquérir la nationalité. Mais est-ce encore nécessaire, à présent que l'on peut acquérir la nationalité en deux coups de cuillère à pot grâce à la procédure accélérée, sans avoir à devenir préalablement soldat.

Une autre raison du malaise actuel est la date du début de la réforme. Janvier 2002 était un objectif intangible, bien que tout le monde estimait nécessaire une période de transition. Si le système a continué à fonctionner, on le doit à la seule bonne volonté du cadre. Ainsi, les gens ignoraient vers quel service ils seraient transférés ou qui serait leur successeur. Parfois, certaines fonctions sont restées inoccupées.

En outre, la direction de l'armée est trop pesante. Il y a trop de généraux. Toutes les branches de l'armée sont caractérisées par une abondance de fonctions dirigeantes. Ainsi, la division du personnel compte deux chefs qui ne se supportent pas. Ils n'ont en commun que le confort de leurs bureaux. Malheureusement, tout ceci se fait au détriment des fonctions subalternes.

Le ministre Flahaut n'accepte aucune critique. Il est le grand patron et dispose d'une cour

2002 worden. Dat was voor u een heilig doel. Ik heb kunnen vernemen dat er op sommige diensten een werkelijke chaos was. Het was voor iedereen duidelijk, behalve voor het kabinet, dat er een overgangsmaatregel uitgevaardigd had moeten zijn. Desondanks bleef men halsstarrig vasthouden aan de datum van 2 januari.

personnelle. Il est le ministre le plus impopulaire qu'on ait connu depuis des années.

Als het dan toch is blijven draaien – het leger is inderdaad niet in mekaar gestort –, is het dankzij de goede wil van uw kaders. Ik geef een praktisch voorbeeld. Als een militair dan toch het geluk had dat hij of zij wist naar welke dienst hij of zij gemuteerd was, dan moesten – zo hoorde ik het verhaal – kolonels hun eigen stoelen, banken en telefoons zoeken. Dat zijn natuurlijk geen grote problemen, maar ze vormen het symptoom van de hele geforceerde houding de eerste dagen. Op sommige diensten wist men zelfs niet wie zijn opvolger was. Sommige functies bleven weken en maanden openstaan. Men moest op een bepaald moment hogere officieren zelfs bereiken via hun privé-adres, omdat men niet wist waar ze zaten. Minister Flahaut bleef evenwel herhalen: “Tout va très bien, madame la marquise”.

Een ander aspect dat blijkbaar ook zeer belangrijk aan het worden is, is de loodzware top. Uit onverdachte bron vernam ik dat er teveel generaals zijn. Die bron is inderdaad onverdacht, want dat wordt aangeklaagd door niemand minder dan de VLD-defensiespecialist, de heer Goris. Ik ben nagegaan of dat inderdaad klopte. Ik heb u hierover trouwens in het verleden reeds een vraag gesteld. U hebt dat steeds ontkend. Er waren niet teveel generaals, integendeel. Er zijn momenteel ongeveer 40 generaals.

Bij een overzicht van de nieuwe structuur vallen toch een paar feiten op. U zult ons moeten informeren over wat u eigenlijk van plan bent met de zes generaals bij DGHR. U hoort dat ik mij de terminologie eigen begin te maken. Bij de Human Resources zijn er vier generaals met hun militairen en twee burgers met een gelijkaardige graad en ook bij de DGMR zijn er zes generaals. Zoveel generaals is eigenaardig. Ik heb mij toegespitst op één departement, namelijk dat van de Human Resources. Daar zijn twee chefs, luitenant-generaal Bovy en directeur-generaal Tibaert. Dat is een eigenaardige situatie. Omdat heel wat militairen niet weten wie welke bevoegdheden heeft, ontstaan er spanningen. Welnu, ik heb vernomen dat die twee goede vrienden momenteel in een loopgravenoorlog zijn terechtgekomen met alle mogelijke gevolgen van dien voor de te behandelen dossiers. Het enige wat die twee beproefde heren prat op kunnen gaan, is dat ze vrij behoorlijk zijn gehuisvest, zo behoorlijk dat het zelfs afgunst bij hun collega's begint te wekken. Ik heb er geen bezwaar tegen als generaals goed worden gehuisvest. Dat mag wel miljoenen kosten, hoor ik zeggen. Dat is allemaal geen probleem. Jammer genoeg gaat dat wel ten koste van lagere functies, en dan vind ik het wel een probleem. Wij moeten niet terugkeren naar vroeger toen de generaal in zijn kantoor zat, ver van de gewone militair. Op die manier gaat het de verkeerde richting uit.

Mijnheer de minister, ik vang ook herhaaldelijk het bericht op dat u absoluut geen kritiek kunt verdragen.

Zelfs goedbedoelde kritiek vindt in uw ogen geen genade. Dat leidde al tot vrij vurige situaties met enkele generaals. U bent de grote baas en beschouwt iedereen als uw ondergeschikte. U ziet uzelf als het ware als le Roi Soleil.

Mijnheer de minister, uw persoonlijke hofhouding durft het u wellicht niet te zeggen – en ik zal het dan in hun plaats doen – maar u wordt de minst populaire minister sinds decennia. Wellicht deert u dat niet.

01.03 André Flahaut, ministre: Ce sont les généraux qui ne sont pas dans la petite cour qui vous renseignent! De plus, ils siègent au Conseil supérieur de la Défense!

01.04 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): De generaals die tot uw vrienden behoren, komen mij niet opzoeken.

01.05 André Flahaut, ministre: Mes prédécesseurs, dont MM. Delcroix et Poncelet, ont peuplé cette armée de créatures politiques.

01.06 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, men kan zeker niet alle generaals over dezelfde kam scheren. Sommige bekwame generaals hebben absoluut hun sterren verdiend, maar anderen werden door u geholpen. Dat hoor ik geregeld zeggen en dat wordt zelfs bewezen.

Omzeggens elke keer dat ik u zie in de commissievergadering, mijnheer de minister, verklaart u: "Ik zeg wat ik doe en ik doe wat ik zeg". Blijkbaar hebt u die zin uit het hoofd geleerd. Ik heb evenwel nooit goed begrepen wat u hiermee precies bedoelt. Ik heb inderdaad wat vragen bij uw benoemingspolitiek. Ik zal terzake geen namen aanhalen, aangezien de betrokkenen zich niet kunnen verdedigen. Dat is trouwens niet mijn stijl. Wellicht weet u welke dossiers ik bedoel.

Ook in uw aankoopbeleid houdt u er een vreemde logica op na. Het valt vrijwel alle commissieleden op dat uw aankoopbeleid een bedenkelijke evolutie doormaakte. Dat betreft de hele krijgsmacht. Elke component zag een aantal dossiers de mist in gaan. Wat de zeemacht betreft klaagde ik tot treurens toe de verdwijning van onze mijnenveegcapaciteit aan. Bij de luchtmacht beseft men thans dat men zal worden omgebouwd tot een transportluchtmacht. Bij de landmacht worden enkele belangrijke dossiers op de lange baan geschoven, niet alleen door de schuld van het kabinet, maar door allerlei omstandigheden.

Nu hoor ik dat we binnenkort een mooi dossier op ons bord zullen krijgen over de vervanging van de vrachtwagens. Daarin worden ook vrij eigenaardige zwenkingen gemaakt.

Nochtans is het imago volgens mij het grote probleem van onze krijgsmacht. U probeert van de krijgsmacht een soort transportbedrijf te maken met transportvliegtuigen en het reeds aangehaalde transportschip, waarbij prioriteit wordt gegeven aan humanitaire operaties. Ik ben niet tegen humanitaire operaties, helemaal niet, maar daar ligt niet onze prioriteit. Overigens, vaak wordt de bescherming van onze militairen ter plaatse die deelnemen aan zulke humanitaire missies, geleidelijk aan zwakker. Zo zullen voor de volgende Belukoros lichte vrachtwagens worden ingezet, in plaats van pantservoertuigen, omdat zulks vriendelijker overkomt. Een militair is en blijft in de eerste plaats toch altijd een militair, anders moeten we ontwikkelingswerkers sturen en geen militairen. Het is dus duidelijk, mijnheer de minister, dat u een vrij aparte invulling geeft aan de aanbevelingen van de Rwanda-commissie.

Als laatste punt van mijn interpellatie blijf ik even stilstaan bij wat u steeds zo mooi het menselijk kapitaal noemt. Ik moet toegeven dat u inderdaad een aanzet hebt gegeven tot de verbetering van het pecuniaire statuut van de militairen, vooral van de beroepsvrijwilligers en de korporaals, maar ondertussen is de rest zowat stilgevallen. Als socialist moet u al heel wat doen om ruzie te hebben met zowat elke

01.03 Minister André Flahaut: Geloof me, er zijn niet veel socialistische generaals!

01.06 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Certains généraux doivent indubitablement leur position à leurs mérites. Mais il y a aussi des personnes auxquelles le ministre Flahaut a donné un coup de main. Je m'interroge quant à la politique de nominations du ministre.

Je me pose également des questions sur la politique d'achat. Dans ce domaine, des choses étranges se passent dans l'ensemble de l'armée. À la marine, les dragueurs de mines disparaissent. La force aérienne ne s'occupe plus que de transport. À la force terrestre, les questions importantes sont renvoyées aux calendes grecques. Il faudra à présent s'occuper de la question du remplacement des camions MAN.

Le principal problème de nos Forces armées est son image déplorable. L'armée est de plus en plus appelée à mener des opérations humanitaires mais la protection des hommes est négligée dans le cadre de ces opérations. On évite ainsi d'utiliser les véhicules blindés, parce que cela est considéré comme donnant une image trop agressive.

En ce qui concerne le capital humain, le ministre Flahaut a, en effet, donné une impulsion limitée à l'amélioration de la situation financière du personnel militaire. Mais avec cela, tout est dit. Sur tous les autres plans, il n'existe aucune dynamique et le ministre se dispute avec tous les syndicats. Le ministre Flahaut est le principal problème des forces armées.

vakbond. Dat is iets wat u op uw hoed kunt steken, mijnheer de minister. Volgens mij bent u, om het vrij kernachtig uit te drukken, zelf het grote probleem in de krijgsmacht, minister Flahaut.

01.07 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, monsieur le ministre, dans le cadre de la restructuration de l'armée belge selon la nouvelle structure unique, plusieurs organismes et unités seront dissous, déménageront ou changeront de mission. Ces modifications auront un impact social très important. Pourriez-vous, monsieur le ministre, nous préciser si vous envisagez diverses formes de compensation ou d'aide pour le personnel qui sera obligé de changer de garnison, d'unité ou de fonction et qui devra commencer une nouvelle vie ailleurs? Comment pensez-vous résoudre les problèmes dérivant par exemple, de l'impossibilité de certaines personnes à changer de place pour des raisons familiales ou autres? Je vous remercie.

01.08 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, tout d'abord, je constate que M. De Crem et M. Sevenhans ont les mêmes questions. J'ignore si c'est le CD&V qui suit le Vlaams Blok ou l'inverse mais, pour la démocratie, je trouve cela inquiétant, d'autant plus que je pensais que le CD&V était encore un parti démocratique. Je constate également que c'est M. Verhofstadt qui apparaît partout. Je le laisserai apprécier les choses. Je vais donc me limiter aux questions qui ont été posées en évitant de répéter ce qui a été dit jusqu'à présent.

La restructuration des Forces armées a été entamée il y a quelques mois. Tout changement induit chez l'individu normalement constitué une remise en question et une nécessaire phase d'adaptation. Certains le supportent mieux que d'autres. Au niveau de la défense et de l'armée, certaines personnes n'ont peut-être pas été habituées au changement et croyaient que, sous ce gouvernement, on n'oserait pas entamer une modernisation remettant en cause certains privilèges et certains droits acquis au sein de cette entreprise.

Dans le passé récent, la suspension du service militaire et la stricte limitation des recrutements ont induit une structure d'âge parfois inappropriée. Ainsi, le gouvernement a dû adopter les mesures permettant de remédier à cet état en visant un rajeunissement d'effectifs et une meilleure attractivité de la carrière militaire. La défense exécute les premiers mois de sa restructuration qui a démarré réellement le 14 janvier. Il est donc normal et inévitable qu'une opération d'une telle dimension soit confrontée à certaines frictions, à un certain mal-être, à des maladies de jeunesse, à des problèmes d'adaptation tels que trouver sa place, trouver de nouveaux comportements, découvrir ses nouveaux chefs et définir certains projets.

Ik kom tot de opmerkingen over de opvulling van de basis. De volgende maatregelen werden genomen om de attractiviteit te verbeteren en jonge vrijwilligers te rekruteren. De wervingsprocedure en de selectienormen worden aangepast om de selectie eenvoudiger en aantrekkelijker te maken en minder kandidaten te verliezen ten gevolge van achterhaalde selectienormen en onaangepaste selectietechnieken.

Wij hebben pecuniaire maatregelen genomen om het militair beroep aantrekkelijker te maken. Zo werden de wedden van niveau 3 opgetrokken en wordt de afstemming van het militaire pecuniaire stelsel op de evolutie in het openbaar ambt bestudeerd. Ik heb ook gevraagd dat men het totale stelsel van de toelagen en de vergoedingen zou herzien om meer billijkheid en een gelijke behandeling van alle personeelscategorieën te bewerkstelligen oet op de penibele situatie

01.07 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): In het kader van de herstructurering van het Belgisch leger zullen een aantal instellingen en eenheden verdwijnen, verhuizen of een andere opdracht krijgen. Mijnheer de minister, kunt u ons meedelen of u in verschillende vormen van compensatie of hulp voor het personeel voorziet.

01.08 Minister André Flahaut: Ik dacht dat de CD&V nog een democratische partij was! Ik zal me beperken tot het beantwoorden van de vragen. Aangaande de herstructurering van het leger, die op 14 januari van dit jaar is begonnen, is een aanpassingsfase mijns inziens onvermijdelijk. Het is normaal dat een hervorming van die omvang wrijvingen veroorzaakt en kinderziektes moet overwinnen.

Nos forces armées comptent toujours un nombre trop élevé de sous-officiers âgés de 35 à 45 ans. Ils pourront continuer de bénéficier du système d'interruption de carrière.

Nous allons instaurer une formule de reclassement professionnel pour les sous-officiers de retour d'Allemagne.

Les sous-officiers joueront un rôle de premier plan dans l'armée

waarin de militairen zich bevinden. Ik moet vaststellen dat de rekrutering dit jaar tot nu toe het geplande aantal wervingen daadwerkelijk heeft gerealiseerd.

Wat het middenkader betreft, er zijn nog steeds onderofficieren in overtal in de leeftijdsklasse van 35 tot 45 jaar, maar niet meer in de oudere klassen. Ik verwijs ook naar de officieren waarvoor een verlenging van de tijdelijke ambtsontheffing door loopbaanonderbreking is gepland. Ook worden initiatieven zoals een outplacementregeling gepland voor de onderofficieren die uit de Belgische strijdkrachten in Duitsland moeten terugkeren.

Ik wens ook te beklemtonen dat het middenkader van de onderofficieren in het moderne leger van 2015, met een verhoogde technologie, aan belang zal winnen. Daarvoor wordt het loopbaanconcept van de onderofficieren volledig herzien en zullen competentie management en een continue vorming van de onderofficieren in de toekomst zeer belangrijk worden.

Les officiers généraux belges sont très appréciés par nos alliés que ce soit au niveau européen ou de l'OTAN. Il est donc important que, dans le cadre de la structure unique, une présence des généraux belges soit assurée dans les organisations internationales parallèlement aux fonctions nationales. Dans cette perspective, des officiers généraux belges doivent être disponibles à court terme.

En ce qui concerne le mécontentement dont feraient preuve certains membres des cadres supérieurs, à ce jour, je n'ai pas connaissance de faits concrets à ce sujet. Je vous invite donc tout simplement à demander à ces personnes de me faire part de leurs griefs. En effet, contrairement à ce qui se passait dans le passé, des sanctions ne seront pas prises à l'égard de ceux qui osent dire ce qu'ils pensaient.

01.09 Pieter De Crem (CD&V): Qu'en est-il des ateliers que vous allez instaurer?

01.10 André Flahaut, ministre: Cela n'a strictement rien à voir avec l'armée.

01.11 Pieter De Crem (CD&V): Non!

01.12 André Flahaut, ministre: Non. Les unités de vigilance démocratique n'ont rien à voir avec l'armée.

01.13 Pieter De Crem (CD&V): Cela se passe quand même au sein de l'armée!

01.14 André Flahaut, ministre: Absolument pas! Vous n'avez pas bien lu le discours, monsieur De Crem. Je ne tiens pas à faire de commentaires sur les remarques, en outre, assez inquiétantes sur la vie politique en général. Vous tenez des propos qui se situent à la limite du respect des principes démocratiques.

01.15 Le président: Revenons au sujet qui nous occupe, monsieur le ministre.

01.16 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, M. De Crem fait un amalgame entre un discours que j'ai tenu devant des victimes de guerre et l'armée. Je l'invite à s'informer sur le contenu réel de mon discours. Mes propos n'ont strictement rien à voir avec l'armée.

moderne. A cet effet, leur plan de carrière sera entièrement revu. Le management de compétences et la formation vont gagner en importance. Les niveaux 3 attendaient une revalorisation de leur statut. Cela a été fait.

Les économies de fonctionnement sont possibles au sein du département, où il y a moyen d'éviter par exemple des doubles emplois. Cela demande une nouvelle approche. Ces économies ne se feront cependant pas sur l'entraînement ni sur la sécurité durant les opérations.

Votre aveuglement, monsieur De Crem, vous amène à croire que je vis exclusivement pour, par et avec l'armée. Sachez que je suis un homme politique responsable et un démocrate qui entend mettre en place une série de mesures dans les écoles et dans la société civile en vue de lutter contre l'extrême droite, déjà bien présente dans ce pays et que vous êtes en train de rejoindre par vos discours et votre comportement.

01.17 Pieter De Crem (CD&V): Le PS a perdu les élections en France.

01.18 André Flahaut, ministre: Le PS n'a pas perdu les élections en France!

01.19 Pieter De Crem (CD&V): Le PS a perdu les élections en France et la démocratie est en danger!

01.20 André Flahaut, ministre: Et en Flandre, on assiste à une montée de l'extrême droite!

01.21 Pieter De Crem (CD&V): (...)

01.22 Le président: Quand le PS perd, la démocratie perd. C'est souvent comme cela que cela se passe.

01.23 André Flahaut, ministre: Je vous invite à faire savoir aux personnes qui manifestent une certaine inquiétude que, contrairement à ce qui se passait lorsque les ministres CVP étaient au gouvernement, elles peuvent maintenant s'exprimer clairement et librement. La parole est libre et la grande muette n'est plus muette! Il faut seulement avoir le courage de ses opinions et oser s'exprimer.

Une disponibilité spécifique a d'ailleurs été introduite pour cette catégorie de cadres supérieurs. C'est ainsi que ceux qui ne se sentent pas à leur place dans la nouvelle structure peuvent sans problème mettre un terme à leur carrière. Je l'ai déjà dit et je le répète poliment.

J'en viens au contrôle budgétaire. Sur ce point, j'ai aussi le sentiment que les notifications du contrôle budgétaire ne sont pas parvenus à tous les membres de la majorité et de l'opposition. Je propose donc, monsieur le président, de remettre un exemplaire du texte de cette notification à tous les membres. De cette façon, chaque membre sera correctement informé. De plus cela m'évitera d'expliquer son contenu.

Je voudrais maintenant aborder le point relatif au personnel et surtout au personnel subalterne. Ne m'en veuillez pas mais j'accorde une importance très grande au bien-être du militaire de base, celui qui se trouve sur le terrain. Je ne parle pas de celui qui se trouve dans un grand bureau, un bureau beaucoup trop grand, même plus grand que le mien, ici à Bruxelles. Dans ce cadre, certains points devront d'ailleurs être revus.

Me trouvant très souvent sur le terrain, j'entends beaucoup de choses.

Je dialogue beaucoup avec les organisations syndicales qui, contrairement aux généraux, ont l'habitude de dire franchement ce qu'elles pensent et notre dernière rencontre ne me laisse pas l'impression d'un mécontentement ou d'un malaise. On essaie au contraire de faire un travail concret, positif et d'apporter des solutions. Très souvent, ce contact direct avec les militaires de la base et avec les organisations syndicales représentatives – pas les petites associations qui sèment le désordre dans l'armée avec des recours

01.23 Minister **André Flahaut**: In Kosovo zijn geen pantservoertuigen meer nodig. U zou zich op het stuk van de tanks beter eens informeren bij betrouwbare bronnen in plaats van hier vragen te stellen die gebaseerd zijn op verdraaide informatie.

Betreffende de investeringen houden wij ons aan de opgestelde plannen, die dezelfde lijn als de vorige meerjarenplannen volgen. De gebeurtenissen van 11 september en onze deelname samen met de Fransen aan Helios indachtig, werden de plannen gewijzigd om het leger aan te passen aan de moderne tijden. Als dat niet strookt met uw ideeën, hebt u het recht hier vanuit de oppositie voor uit te komen en u hebt ze maar te veranderen zodra u terug in de regering zit.

Onze deelname aan internationale operaties hangt af van hoe de toestand evolueert. Dit wordt in de regering besproken. Wij nemen al deel aan zo'n operatie in Pakistan, die aansluit bij onze beleidskeuze. België heeft een belangrijke rol gespeeld ten opzichte van de Europese Unie. Het zou niet normaal zijn als België zich op de achtergrond zou houden.

successifs à différents endroits et qui ne représentent que 150 personnes – me permet d'être informé des choses que les généraux n'ont pas le temps de me dire. En effet, ils sont trop occupés à informer les uns et les autres de leur malaise ou de leur situation personnelle à propos de questions de voitures, de bureaux ou de boutons d'uniformes qui ne brillent pas suffisamment. Vous ne m'en voudrez pas de m'occuper des problèmes de la base, des gens de terrain et c'est sans doute pour cela que je suis socialiste. Je m'occupe des travailleurs car pour moi, les militaires sont des travailleurs au sein de l'armée.

Le contrôle budgétaire prévoit d'abord de poursuivre l'alignement des militaires sur la fonction publique en général. On l'avait entamé pour les niveaux 3 et 4, on poursuit pour les autres niveaux, comme cela a été prévu dans l'accord sectoriel. Là aussi, vous ne comprenez pas très bien ce que je dis: dans l'accord sectoriel, l'alignement des militaires sur la fonction publique est une priorité. Même pour le pécule de vacances, des négociations auront lieu. On pensait que cela n'arriverait jamais. Depuis 1978, les militaires de niveau 3 et 4 attendaient une revalorisation de leur traitement qui ne s'est jamais faite. Ils croyaient aussi que, sous cette législature, cela ne se ferait pas non plus. Cela s'est fait, nous avons tenu notre promesse.

En ce qui concerne le fonctionnement, je n'exige pas un traitement privilégié pour le département de la Défense mais je demande simplement de ne pas être mal traité. Je demande un traitement équivalent, ce qui est fait. Les économies en matière de fonctionnement sont possibles à l'intérieur du département quand on prend la peine de s'en occuper, quand on prend la peine de regarder, quand on prend la peine de supprimer les duplications. Cela perturbe peut-être les habitudes de certains, cela oblige à une nouvelle approche, à travailler de façon coordonnée, à consulter les disponibilités plutôt que d'acheter ou de vendre inconsidérément. Je fais simplement remarquer que ces économies de fonctionnement, contrairement aux autres départements, ne portent pas sur les frais de fonctionnement pour l'entraînement. Précisément, je ne veux pas mettre en péril l'entraînement de nos hommes et de nos femmes et surtout leur sécurité lors des opérations.

En cela, je ne suis pas d'accord avec vous lorsque vous dites que mon idée serait fantaisiste, qui consiste à remplacer les véhicules à chenilles par des véhicules à roues. Je vous invite à demander à votre informateur de vous fournir la note du commandant de la K-FOR par laquelle il recommande de remplacer ces véhicules à chenilles par des véhicules à roues parce que la situation ne justifie plus d'avoir des véhicules blindés au Kosovo. Donc quand vous vous informez chez un des membres du Conseil supérieur de la Défense, demandez-lui de vous donner des informations complètes et des dossiers en ordre et non des informations biaisées qui vous permettent d'interpeller le ministre et qui m'amènent à m'énerver pour rétablir la vérité. Ce que j'avance se base sur des documents écrits de responsables politiques au plus haut niveau de la K-FOR et de l'OTAN.

En ce qui concerne les investissements, on a suivi le plan prévu. Aujourd'hui, on découvre que certains véhicules ne sont plus nécessaires. On dira aussi que les avions de transport ne sont plus nécessaires non plus, qu'il ne faut pas remplacer nos C-130! Demandez à nos pilotes ce qu'ils en pensent.

On nous dira aussi que les véhicules de reconnaissance ne sont pas nécessaires, de même que le programme satellitaire. Dans ce cas, que l'on m'explique alors pourquoi établir des plans pluriannuels au sein du département. plans que l'on appelait auparavant des plans à moyen et

Over de solidariteit en de humanitaire acties be vraagt u de openbare opinie maar eens! Ik heb geen enkel verzoekschrift tegen dit soort van opdrachten ontvangen.

Ik ben voor de integratie van Europese burgers in het Belgisch leger. In Spanje heeft de heer Aznar, de niet al te progressieve goede vriend van de heer De Crem, zelfs niet-Europeanen toegelaten tot het leger. Wel, ik vind dat geen slecht voorbeeld.

Het herstructureringsplan houdt zowel in tijd als in ruimte rekening met het sociale aspect. Op 3 september werd een brief naar het personeel gestuurd om te vragen naar de persoonlijke omstandigheden van iedereen die van werk moet veranderen. Wat voor Duitsland werd gedaan zal voor heel het leger worden gedaan, want er moeten ook correcties worden aangebracht voor mensen die van het noorden naar het zuiden worden overgeplaatst en omgekeerd.

Het personeel dat met bijzondere sociale problemen te kampen krijgt, kan zich ook wenden tot de sociale dienst van de Centrale Dienst voor Sociale en Culturele Actie.

Door de herstructurering zullen sommige personeelsleden van werkplaats moeten veranderen. Hierbij zal bovendien rekening worden gehouden met de ecomobiliteit, meer bepaald via een ecomobiliteitsbureau.

Gedurende de drie maanden die volgen op de overplaatsing worden vergoedingen uitgekeerd.

Voor de vraag over de inzet van militairen bij operaties of in het kader van hulp, verwijs ik u naar de wetten van 20 mei 1994 ter zake en het koninklijk besluit van 4 juli 1994 die de toelage en de vergoedingen toegekend aan de militair in hulpverlening en in operationele inzet regelt.

Het is belangrijk dat er Belgische generaals naar internationale organisaties worden gestuurd

à long termes. Vous les avez approuvés lors des législatures précédentes; nous en assurons le prolongement. Nous avons simplement réorienté les choses en fonction de ce qui s'est passé le 11 septembre dernier. Avant cette date, nous avons décidé d'accentuer les renseignements. C'est pour cela que le 13 juillet 2001, nous avons décidé, avec les Français, de participer au programme Helios II. Il fallait en effet adapter l'armée aux temps modernes. A présent, tout cela reste prévu et nous progressons avec cohérence. Ce ne sont peut-être pas les choix que vous auriez faits, ni ceux que vous souhaiteriez que l'on fasse mais c'est pour cela qu'il existe une majorité et une opposition. L'opposition doit faire son travail. Qu'elle attende éventuellement de revenir au pouvoir pour changer les choses si elle le juge nécessaire.

En ce qui concerne les opérations, nous ne faisons pas d'économies. Nous utilisons les fonds de trésorerie. La notification est précise: si des actions supplémentaires doivent être prises parce que la situation internationale l'exige, une discussion aura lieu au sein du gouvernement. Une décision d'ordre budgétaire suivra, comme ce fut le cas aujourd'hui pour notre présence au Pakistan.

Quant aux mille hommes, je ne sais pas d'où cette information provient. Certains prennent peut-être leurs désirs pour des réalités. Pour ma part, je suis partisan d'une force d'interposition, tout comme le ministre des Affaires étrangères. Les Belges ne sont d'ailleurs plus les seuls de cet avis: M. Kofi Annan et d'autres encore ont tenu les mêmes propos. En tout cas, si une force d'interposition est nécessaire, il serait anormal que la Belgique reste au balcon, vu le rôle qu'elle a joué ces dernières années au niveau européen. Si une intervention est nécessaire, elle fera l'objet d'une discussion au sein du gouvernement. Je ne sais pas si l'on enverra 1.000, 500, 200 ou 50 hommes. Il faudra sans doute une antenne médicale et des moyens de transport. Le nombre d'hommes sera fonction de l'opération éventuellement envisagée. Aujourd'hui, nous sommes présents au Pakistan, avec un avion portugais. Là aussi, comme nous l'avions dit, nous serons solidaires et ce pas uniquement en paroles mais en actes. Nous voulons rester cohérents avec nous-mêmes.

En ce qui concerne la solidarité et l'action humanitaire, je pense qu'il faut interroger l'opinion publique et ne pas se limiter à une analyse intérieure. Je m'efforce de ne pas me limiter au département et de voir comment l'opération est perçue à l'extérieur. Jusqu'à présent, je n'ai reçu aucune lettre ou pétition condamnant les opérations de solidarité menées par l'armée. Je n'ai reçu aucune récrimination au sujet des actions menées soit à l'extérieur soit à l'intérieur du pays.

Puisque le sujet chagrine certains d'entre vous, je vous dirai qu'effectivement, nous continuons à travailler pour l'intégration de ressortissants européens dans l'armée belge. Je reste également partisan de l'engagement de ressortissants d'autres pays à certains moments. Mais je vous ferai remarquer qu'en Espagne, M. Aznar – selon moi, le gouvernement espagnol n'est en effet pas un gouvernement de gauche – a franchi une étape supplémentaire puisqu'il a déjà commencé à engager des ressortissants étrangers, non européens, au sein de l'armée espagnole et ce pour rencontrer le problème posé par le recrutement d'Espagnols à la suite de la professionnalisation. Dès lors, pourquoi ne pourrions-nous pas faire comme eux? Je vous le demande. Je m'inspirerai donc de ce qu'a fait le ministre espagnol, membre du PPE, et progresserai dans cette voie.

Le président: C'était parfait monsieur le ministre, sur la forme et sur le fond également. Vous avez peut-être oublié Mme Minne.

omdat onze bondgenoten hun aanwezigheid sterk waarderen. Zij die ontevreden zijn mogen er voor uitkomen. Er zullen geen sancties volgen.

Ik geef geen commentaar op de weliswaar verontrustende praatjes die u ophangt, meneer De Crem. U bent op weg zich bij extreem rechts te voegen.

01.24 **André Flahaut**, ministre: Madame Minne, dans le plan de restructuration, il a été tenu compte implicitement de l'aspect social et c'est d'ailleurs une de mes préoccupations permanentes. Tout d'abord, il a été prévu une répartition dans le temps et au sein des unités sur l'ensemble du territoire national. Ce n'est pas sans raison que les unités proches de la frontière allemande (Bourg-Léopold, Eupen, Spa, Marche en Famenne) sont renforcées puisque ce sont des unités où les gens sont affectés prioritairement afin de permettre des navettes en sens inverse.

Lors de la communication à l'ensemble du personnel de la défense et, dans le même temps, à l'ensemble de la commission, le 3 septembre, le personnel a reçu l'assurance que l'on tiendrait compte au maximum des situations sociale et familiale de chacun. Ce qui se fait. Mais, on n'arrive pas à 100% de satisfaction. Il y a toujours des cas qui seront réglés sans doute un peu plus tard.

Pour ce faire, nous avons organisé une consultation et chaque membre a eu l'occasion d'exprimer ses soucis prioritaires et de fournir une série d'informations utiles en vue de son reclassement. C'est une consultation complète où il est tenu compte de la situation de la famille, de l'âge des enfants, de la scolarité, de la situation sociale de la femme, si elle possède un emploi ou non etc. Le questionnaire dressé est très complet et ne se limite pas aux seuls aspects des préoccupations du sol militaire. A cet effet, ce qui a été fait pour l'Allemagne sera fait pour l'ensemble de l'armée qui sera consultée parce qu'il arrive que les gens sont quelquefois mutés du nord du pays vers le sud ou vice et versa et que les distances sont plus grandes à parcourir que de venir de Spich à Eupen. Ce qui a été fait au niveau de l'Allemagne sera fait au niveau belge pour améliorer certaines choses.

Le personnel devant faire face à des problèmes sociaux particuliers a la possibilité de s'adresser au service social de l'OCASC (Office Central d'Action Sociale et Culturelle) qui, après enquête, transmet aux gestionnaires des ressources humaines un avis circonstancié sur l'opportunité d'une éventuelle mutation. Ces gestionnaires intègrent cet avis dans l'ensemble du dossier.

Certains devront changer de lieu de travail, ce qui ne veut pas dire pour autant qu'ils seront contraints de déménager. Beaucoup de gens font les navettes et nous veillerons à mettre en place, comme cela a été fait à Bruxelles, à Bourg-Léopold ou à Marche, des systèmes d'éco-mobilité c'est à dire des bus qui transportent des gens par regroupement.

Le bureau d'éco-mobilité a été créé à Evere. Il enregistre toutes les demandes et apporte des solutions qui satisfont, jusqu'à présent, les membres du personnel. Les horaires flottants ont été introduits et une banque de données a été mise en place pour le co-voiturage. Il existe également un régime d'indemnités pour le personnel avec, entre autres, une indemnité déménagement et une autre pour frais de nourriture et de transport durant les trois mois qui suivent la mutation.

En ce qui concerne les questions en rapport avec l'engagement de nos militaires dans des opérations ou dans le cadre de l'assistance, je vous renvoie à la loi du 20 mai 1944 sur l'emploi des forces armées et leur mise en œuvre, mais aussi les périodes et les positions dans lesquelles le militaire peut se trouver.

Cela détermine effectivement les indemnités qu'ils peuvent recevoir. Ce

01.24 **Minister André Flahaut**: Zij die zich niet goed voelen in hun functie kunnen uitzonderlijk op non-actief worden gesteld om hun loopbaan te beëindigen.

Aangaande de controle van de begroting, kan ik u de tekst geven.

Ik vind het van groot belang dat het personeel zich goed voelt. Bij mijn werk met de vakbondsorganisaties heerste er naar mijn gevoel tijdens onze laatste bijeenkomst geen sfeer van onbehagen. Dankzij dit rechtstreeks contact heb ik weet van de problemen aan de basis en kan ik daar ook iets aan doen.

régime d'indemnités fonctionne aujourd'hui et je ne crois pas qu'il demande une révision particulière.

Votre demande écrite comportait une seconde question, que vous n'avez pas posée, mais à laquelle je vais tout de même répondre. Les militaires qui sont aujourd'hui victimes d'un dommage physique survenu au cours d'une action qui se déroule en dehors du territoire national sont assimilés à des victimes de guerre, à des invalides de guerre.

01.25 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik zal het voor de zesendertigste keer vragen – het is trouwens het voorwerp van onze motie. Ik vraag aan de minister dat hij ons voor het parlementaire reces eindelijk een herziening van de investeringsplannen inzake de uitrusting en het personeel voorlegt. Wij willen dat hij ons die herziening voorlegt nadat ze is doorgevoerd op het kabinet. Wij willen dat de herstructurering van het leger, zoals die door de minister werd aangekondigd een jaar na zijn aantreden, doorgang zou kunnen vinden.

Voor ik deze interpellatie afsluit, zou ik nog iets willen zeggen. De minister denkt dat hij, gezeten op zijn troon, wat slagen kan uitdelen. Hij is een beetje zoals Pontius Pilatus. Hij wast zijn handen in onschuld en “l'enfer, c'est l'autre”, de anderen hebben het allemaal gedaan. Ze hebben het in Frankrijk gedaan, ze hebben het in het leger gedaan, het is de schuld van iedereen, behalve de zijne. Mijnheer de minister, ons leger telt 1 generaal op 875 soldaten. U hebt goed uw best gedaan in de voorbije drie jaar om er heel wat te benoemen. In Oostenrijk zijn er 45.000 militairen en 4 generaals. Wij hebben er iets minder, namelijk 42.000, en wij hebben 48 generaals. Van die 48 generaals is een derde door u benoemd, dus u moet niet zeggen dat het allemaal de schuld is van de anderen. Het is eigenlijk een beetje in de beste Oostblokstijl: er is een vitrine aan sterren en strepen, maar de boetiek erachter draait niet. De glamour en glitter is er, maar de soldaten zijn gewoon bitter. U wil dat niet aanvaarden omdat het niet in uw logica past.

Ik vind dat u zich bijzonder hoogdravend opstelt met een aantal boutades, hoewel ze misschien goed passen bij uw Latijnse gedragingen. U hebt het over de bureaus en de auto's van sommige generaals die veel groter zijn dan de uwe. Trouwens, als het over auto's gaat, heb ik nog een heel interessant dossier – ik was van plan u dat een volgende keer te vertellen – met betrekking tot de aankoop van uw nieuwe dienstwagen, waarbij u alles doet om toch maar het advies van de Inspectie van Financiën te omzeilen. Ik zie dat uw dienst het fantastisch heeft opgesteld – met tv-schermen en dergelijke meer. U deed het voorstel om een nieuwe auto te kopen voor de stafchef, maar eigenlijk was hij voor u bestemd. De administratie ging daarmee niet akkoord. U vertelt mooie verhaaltjes, maar u bent zelf geen haar beter. U legt de anderen een aantal zaken op, maar eigenlijk draagt u de eindverantwoordelijkheid in het leger, van het statuut en het loon van de kleinste piot tot die van de hoogste generaal, en ook de wijze waarop hij moet functioneren in binnen- en buitenland.

01.26 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, pour que les choses soient claires pour tous les membres de la commission, le dossier dont fait état M. De Crem est effectivement celui du remplacement de la voiture immatriculée A 11, qui fait pour l'instant partie d'un contrat de leasing comme toutes les autres voitures du ministre, sur les crédits du cabinet de la Défense et conformément aux normes définies dans une circulaire signée par le ministre de la Fonction publique entre 1995 et 1999. Le véhicule qui remplacera la voiture A 11 qui arrive au bout du leasing de 2 ans et demi/3 ans. sera

01.25 Pieter De Crem (CD&V): Le ministre doit présenter les plans d'investissements revus en ce qui concerne l'équipement et le personnel, et ce, avant les vacances parlementaires.

Le ministre déclare être blanc comme neige et rejette la responsabilité sur d'autres. Or, le ministre endosse lui-même une importante part de responsabilité. Notre armée ne compte pas moins de 48 généraux, ce qui représente un général pour 878 soldats. Un tiers de ces généraux a été nommé par le ministre. Ce dernier a fait référence aux véhicules de fonction onéreux des généraux. Mais le ministre ferait mieux de balayer devant sa porte: il tente d'éviter par tous les moyens le contrôle par l'Inspection des finances de l'utilisation de son véhicule de fonction. Je poserai bientôt au Parlement une question à ce sujet.

01.26 Minister **André Flahaut**: De wagen met nummerplaat A11 wordt geleasd volgens de gebruikelijke voorwaarden en staat op de begroting van het kabinet.

In tegenstelling tot wat u denkt heeft het ministerie van Financiën wel een advies oedeven over dit

pris en leasing selon la même formule. M. De Crem dit qu'il n'y a pas d'avis de l'Inspection des finances sur ce dossier. Il y en a un, aux termes duquel les voitures des ministres sont à prendre en leasing sur les crédits du cabinet.

dossier.

01.27 Pieter De Crem (CD&V): Dit is weer de stijl Flahaut.

01.28 André Flahaut, ministre: Comment?

01.29 Pieter De Crem (CD&V): Ten eerste, het verwijt aan de anderen is dat de hervorming van het leger verkeerd loopt, omdat ze ten eerste veel te veel bezig zijn met hun bureaus en met hun dienstwagens. Ik zie dat er een aantal zaken zijn die ook op het kabinet van de minister van toepassing zijn.

Ten tweede, verwijst de minister vaak naar andere landen en naar andere zaken. Volgens mij zou de minister zich beter bezighouden met zijn eigen zaken. U brengt hier hulde aan mensen die buitenlandse opdrachten vervullen – dat doen wij ook –, maar ik heb ook vastgesteld dat, wanneer er hulde moet worden betoond aan mensen die tijdens buitenlandse opdrachten gestorven of achtergebleven zijn, u er niet bent. Dat heeft voor een bijzonder grote woede gezorgd. Ik wou het u niet voor de voeten werpen, maar ik doe het uiteindelijk toch, omdat u er zelf heeft naar verwezen.

Vous n'étiez pas là!

01.30 André Flahaut, ministre: A quelle manifestation?

01.31 Pieter De Crem (CD&V): Het was op de herdenkingsdag van de Belgen die tijdens buitenlandse opdrachten zijn gestorven. U werd daar verwacht en u was er niet.

01.32 André Flahaut, ministre: Non, monsieur De Crem. Vous mélangez tout.

01.33 Pieter De Crem (CD&V): Helemaal niet.

01.34 André Flahaut, ministre: Je me suis excusé auprès des familles. Je n'ai pas de leçon à recevoir de vous. Je me suis excusé auprès des familles. Elles le savent. Et d'ailleurs, elles ont dit qu'elles ont considéré comme inadmissible le fait qu'on regrette que je n'étais pas présent à cette manifestation. J'étais présent à cette manifestation avant de devenir ministre de la Défense. Car moi, je n'attends pas d'avoir une fonction pour poser des actes.

01.35 Pieter De Crem (CD&V): Maar u was er niet als vertegenwoordiger van de regering en u zou er zijn.

01.36 André Flahaut, ministre: Vous êtes un opportuniste, monsieur De Crem. Vous sautez sur tout ce qui passe pour faire votre publicité! Et en plus, quand il y a une caméra, vous n'hésitez pas à dire n'importe quoi. Vous répandez des mensonges. C'est indécent pour un député!

01.29 Pieter De Crem (CD&V): Le ministre doit prendre ses responsabilités. Il se réfère à d'autres pays, mais il devrait plutôt se concentrer sur ce qui le regarde. Je regrette, par exemple, que le ministre ait récemment brillé par son absence lors de la cérémonie d'hommage en mémoire des victimes de guerre.

01.30 Minister André Flahaut: Wat zegt u daar? Over welk evenement hebt u het?

01.31 Pieter De Crem (CD&V): Le ministre n'a pas assisté à la commémoration des Belges tombés en mission à l'étranger, alors que les familles avaient espéré sa présence.

01.32 Minister André Flahaut: U haalt alles door elkaar!

01.34 Minister André Flahaut: Ik heb mij verontschuldigd bij de families en zij zijn ervan op de hoogte! Ze vinden het bovendien onaanvaardbaar dat mij wordt verweten dat ik er niet was!

01.36 Minister André Flahaut: Ik was al aanwezig op dat evenement lang voor ik minister werd, want ik heb niet op die functie gewacht om iets te doen!

01.37 Pieter De Crem (CD&V): Dit is het partijbureau van de PS niet.

De **voorzitter**: Ik kan u geruststellen dat het zeer kalm is in ons partijbureau.

01.38 André Flahaut, ministre: Il existe une déontologie. Vous mériteriez de passer devant la commission de déontologie. Votre attitude est scandaleuse!

01.38 André Flahaut, ministre: De heer De Crem liegt! Dat is ongehoord! Als er een deontologische commissie voor volksvertegenwoordigers zou zijn, zou u gerust op de rooster mogen worden gelegd! Het is een schande!

De **voorzitter**: Laten we terug tot het onderwerp komen, alstublieft.

01.39 Pieter De Crem (CD&V): Dit is de voorafspiegeling van de bijzondere eenheden die (...)

01.40 André Flahaut, ministre: (...)

01.41 Pieter De Crem (CD&V): Ik zal dus mijn motie indienen. Ik zal niet nalaten iedere beleidsmaatregel die u neemt en waarvan wij vinden dat we onze taak als parlements lid moeten waarnemen, te controleren. U kunt roepen, tieren, briesen, wild tekeer gaan zoveel u wilt, u maakt uzelf hopeloos belachelijk. Ik zal het u nog eens zeggen: dit is hier niet een onderhoud met topmilitairen die u graag terechtwijst en zeker het partijbureau van de PS niet.

01.41 Pieter De Crem (CD&V): A la suite de cette interpellation, je déposerai une motion. Je ne manquerai pas de suivre attentivement toute mesure que prendra le ministre. Ce dernier se couvre de ridicule en affichant un tel courroux.

De **voorzitter**: Mijnheer Annemans, mijnheer Willems en mijnheer (...), ik moet eerst het woord geven aan de hoofdinterpellant. Als u het woord wilt nemen, zult u dat zonder enig probleem kunnen doen, maar ik moet het Reglement volgen.

Vermits de heer Annemans ermee akkoord gaat, geef ik eerst het woord aan de heer Eeman.

01.42 Jan Eeman (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik wil het even hebben over de inlichtingen die collega De Crem bekomen heeft in verband met een advies dat werd uitgebracht, of een advies dat op komst is van de Inspectie van Financiën in verband met de dienstwagens of een dienstwagen of de wagens. Ik zou willen vragen hoe men ertoe komt om dergelijke adviezen in zijn bezit te krijgen, want ik ben in de onwetendheid daarover.

01.42 Jan Eeman (VLD): D'où proviennent les informations de M. De Crem concernant la voiture de service du ministre?

01.43 André Flahaut, ministre: C'est bien simple, monsieur Eeman! Il s'agit d'un dossier d'achat. On fait passer des documents, des cahiers des charges à l'extérieur.

On reproche au ministre de ne pas savoir passer le marché mais, finalement, on utilise des documents qui doivent rester secrets... Dans ce contexte, je vous informe, afin que tout le monde soit prévenu, que dorénavant les dossiers d'achat du département de la Défense seront, à l'instar d'autres documents, classifiés et piégés!

01.43 Minister André Flahaut: Documenten die vertrouwelijk moeten blijven worden door sommigen doorgegeven en door anderen gebruikt. Wees gewaarschuwd! De dossiers inzake legeraankopen van het ministerie van Landsverdediging zullen voortaan vertrouwelijk worden verklaard en voor onbevoegden onleesbaar worden gemaakt.

Le **président**: Moi, dans une commission spéciale, j'ai reçu des documents numérotés qui furent publiés dans le journal "Le Soir" un jour avant que je les aie reçus! Et ces documents étaient numérotés!

01.44 André Flahaut, ministre: Tout le monde est ainsi prévenu!

De **voorzitter**: Ze stonden in alle kranten.

01.45 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, voor alle duidelijkheid: ik rijd met een Opel Omega, zoals onze generaals.

Mijnheer de minister, zoals u weet, woon ik in Brasschaat. Maria ter heide is nog altijd een van de grootste legerplaatsen van Vlaanderen. Ik heb heel wat goede vrienden bij de militairen. Ik heb dus heel wat informatie over het militaire leven, ook over de goede kanten ervan. Er zijn goede evoluties. Dat heb ik in elke interpellatie reeds aangehaald. U doet ook goede zaken. Het is niet allemaal slecht. Uw reactie op onze twee interpellaties toont echter duidelijk aan dat u met heel de zaak meer in uw maag zit dan u wel doet uitschijnen. Toen wij hier deze interpellatie gehouden hebben, wisten wij duidelijk dat er een probleem was. Het is echt niet om u bezig te houden, mijnheer de minister. Het is onze taak is als volksvertegenwoordiger om een aantal zaken aan te klagen, zaken waarvan wij vinden dat ze niet juist gebeuren. U hebt dan de kans om daarop te repliceren. U zou blij moeten zijn. Nu kunt u zich eens rechtstreeks verdedigen. Meestal worden die klachten over u en uw beleid op fluisterton links of rechts in een hoekje verteld. Nu komen ze rechtstreeks naar u en u kan ook rechtstreeks repliceren. Wees ons dankbaar.

01.46 André Flahaut, ministre: J'accepte cette remarque. Ce que je n'accepte pas, ce sont les attaques non fondées et les mensonges bien réels. M. De Crem raconte des mensonges. Il parle d'un avis de l'Inspection des finances qui confirme que la voiture d'un ministre doit être prise en leasing sur les crédits du cabinet. Ce qui est fait.

En ce qui concerne l'autre élément, je n'accepte pas de recevoir de leçon à propos de ma présence ou non à une cérémonie en commémoration des paras qui sont morts. J'ai travaillé pour les familles des paras, peut-être plus discrètement que d'autres. Je n'ai pas fait de grands effets de manche! Et l'on me dit que je n'ai même pas été présent à la cérémonie! J'ai présenté mes excuses et elles ont été acceptées. L'attaque est malvenue; je la considère comme une attaque au-dessous de la ceinture!

01.47 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik begrijp u en noteer uw opmerkingen. U bent er blijkbaar niet van op de hoogte gesteld dat de bewuste plechtigheid waar de heer De Crem naar verwijst op de Vlaamse televisie is geweest en dat daar verklaringen gedaan zijn door nabestaanden van de militairen, die zeer ontgoocheld waren. Dus als de heer De Crem dat aanhaalt, heeft hij daarvoor wel een reden. Als u achter de schermen nog iets met die mensen hebt geregeld, is dat een goede zaak, maar waar rook is, is vuur.

01.48 André Flahaut, ministre: Non, c'était avant!

01.49 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Goed, maar het is bij ons op de televisie geweest en we hebben met zijn allen de ontgoocheling van die mensen kunnen zien. De heer Deleuze heeft u toen vertegenwoordigd. Het was die bepaalde plechtigheid.

Mijnheer de minister, ik hoop dat er wat blijft hangen van deze interpellatie, dat u er echt in alle sereniteit met uw legertop gaat over praten, dat u, zoals u het zelf zegt, weer open staat voor een aantal opmerkingen en dat u niet gaat reageren met "laat ze maar naar mij komen, zal ik ze met liefde en plezier ontslaan. Dat is niet de juiste toon om deze malaise op te lossen.

01.50 Ferdv Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, eigenlijk had ik

01.45 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): La réaction du ministre à ces interpellations révèle à quel point le problème l'embarrasse. Il est du devoir des députés de dénoncer les dysfonctionnements du gouvernement. Le ministre devrait nous remercier de l'occasion que nous lui offrons de se défendre en public.

01.46 Minister André Flahaut: Ik aanvaard wat u daarnet gezegd heeft, maar ik verwerp alle onwaarheden en leugens.

Wat uw tweede punt betreft, herhaal ik dat ik weiger de les gespeld te worden over mijn deelname aan een plechtigheid ter ere van overleden para's. Ik heb mij hard ingezet – hoewel discreter dan veel anderen – voor die para's en hun gezinnen.

01.47 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Des images de la cérémonie à laquelle M. De Crem a fait référence ont été diffusées sur les ondes de la télévision flamande. Indéniablement, la déception des proches des victimes militaires était énorme.

01.49 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Je forme le vœu que le ministre Flahaut amorce un dialogue à ce sujet avec le haut commandement de l'armée et reste ouvert à de nouvelles propositions.

01.50 Ferdv Willems (VU&ID): Le

het woord niet gevraagd, maar als u het mij geeft, zal ik het zeer graag nemen. Er is, denk ik, mijnheer de minister, collega's, een duidelijk stijlprobleem dat nochtans belangrijk is voor de inhoud. Ik stel dat in deze commissie vast. Ik heb de vorige keer vastgesteld dat zodra de minister in deze commissie weerwerk krijgt, hij heel boos wordt. Mij is altijd geleerd dat wie boos wordt in een discussie, zich zeer zwak opstelt, maar er is meer. Het is nog maar van dit weekend geleden dat ik een van de topmensen – ik noem geen namen – van het leger heb ontmoet en die bevestigt mij wat hier ook door anderen herhaaldelijk is gezegd, namelijk dat u ook binnen uw eigen kaders geen overleg duldt. U legt uw wil op, zoals in een ware volksdemocratie. Dat is uw probleem, mijnheer de minister, en daar faalt u ten gronde en daaruit vloeien al uw problemen voort. Meer heb ik daarover niet te zeggen, maar ik denk dat het essentieel is.

ministre a visiblement un problème de style. Chaque fois que les commissaires s'opposent à lui, il se fâche, ce qui le met en position de faiblesse. Un haut dirigeant de l'armée m'a appris qu'il ne supportait pas non plus que les militaires le contredisent.

01.51 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik zou twee dingen willen zeggen. Ten eerste, wat de incidenten van daarnet betreft. Ik heb er toch een beetje moeite mee dat men in het kader van een interpellatie over God en klein Pierke begint te vertellen, een aantal dingen begint aan te halen en ook slagen onder de gordel begint uit te delen die eigenlijk helemaal niet geagendeerd staan. Ik zou toch graag zien dat we goed afbakenen waarover we discussiëren en ons beperken tot datgene waarover we het die dag zullen hebben.

01.51 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Une interpellation ne peut pas être l'occasion de discuter de tout et n'importe quoi. Il conviendra à l'avenir de bien délimiter le sujet.

Ten tweede, wat de internationale interventies betreft die even ter sprake zijn gekomen, wens ik erop te wijzen dat wij uiteraard geen bezwaren hebben tegen een eventuele interpositiemacht en een Belgische deelname eraan. Ik zou echter graag zien dat we een ruimer debat houden over de opportuniteit ervan en over de relatie tot andere engagementen die we op dit ogenblik hebben en die ook aanzienlijke inspanningen van de krijgsmacht vergen, jaar in, jaar uit. Ik zou niet graag zien dat wij, van jaar tot jaar, van het ene conflict naar het andere moeten springen om daarin weer wat te investeren en dan achteraf in de problemen geraken omdat we er niet snel genoeg terug uit weg geraken.

Il y a lieu de mener un large débat sur le principe des missions internationales. Nous devons vérifier qu'elles soient conciliables avec les autres engagements de l'armée.

01.52 Mirella Minne (ECOLO-AGALEV): Monsieur le président, je n'ai pas dit que je n'étais pas satisfaite de la réponse du ministre. Je le remercie pour la réponse qu'il a faite et je voudrais lui demander s'il est possible d'avoir un exemplaire du questionnaire de consultation.

Moties Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Luc Sevenhans en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Luc Sevenhans
en het antwoord van de minister van Landsverdediging,
vraagt de regering
om gelet op de huidige reorganisatie de krijgsmacht de nodige financiële middelen te garanderen teneinde de militaire loopbaan te herwaarderen."

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Luc Sevenhans et est libellée comme suit:

"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Luc Sevenhans
et la réponse du ministre de la Défense,
demande au gouvernement
étant donné la réorganisation actuelle des forces armées. de garantir les moyens financiers nécessaires à la

revalorisation de la carrière militaire.“

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Pieter De Crem en Ferdy Willems en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Pieter De Crem en Luc Sevenhans
en het antwoord van de minister van Landsverdediging,
vraagt de regering
vóór het parlementair zomerreces een herziening van de investeringsplannen inzake uitrusting en personeel
door te voeren teneinde de herstructurering van het leger nog enige kans op slagen te geven.”

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par MM. Pieter De Crem et Ferdy Willems et est libellée comme suit:

“La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Pieter De Crem et Luc Sevenhans
et la réponse du ministre de la Défense,
demande au gouvernement
de revoir, avant les vacances parlementaires d'été, les plans d'investissement en matière d'équipement et de personnel afin que la restructuration de l'armée ait encore une chance de réussir.”

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren José Canon, Robert Denis, Jan Eeman, André Schellens en Peter Vanhoute en de dames Josée Lejeune en Mirella Minne.

Une motion pure et simple a été déposée par MM. José Canon, Robert Denis, Jan Eeman, André Schellens et Peter Vanhoute et Mmes Josée Lejeune et Mirella Minne.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

02 Interpellatie van de heer Pieter De Crem tot de minister van Landsverdediging over "de opleiding van Congolese, Burundese en Rwandese legerofficiëren" (nr. 1178)

02 Interpellation de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "la formation des officiers des armées congolaise, burundaise et rwandaise" (n° 1178)

02.01 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, enkele dagen na het antwoord van de eerste minister op de vraag over de verschillende interpretaties van de Rwanda-conclusies door uzelf en de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, de heer Michel – u beiden hebt namelijk al verscheidene keren gepleit voor een sereen debat daarover – bevestigt u uw voornemen om studenten uit Congo, Burundi en Rwanda te laten studeren aan de Koninklijke Militaire School met de bedoeling vredeshandhavers te vormen. Ik lees een quote voor waarin u zegt dat “...tal van goedmenende studenten uit die regio willen studeren aan de Belgische militaire scholen, maar dat we ze moeten wegsturen. Laten wij wel wezen: de bedoeling is natuurlijk enkel vredeshandhavers te vormen. De Belgische officieren zouden dus ter plaatse moeten gaan uitzoeken of die studenten geschikt zijn om over te komen”. Dat is toch de interpretatie die ik daaraan geef.

De Vlaamse christen-democraten zijn ervan overtuigd dat, als het vredesproces ook daadwerkelijk op het terrein wordt uitgewerkt en eenmaal er politiek en diplomatiek resultaat wordt geboekt, er nood zal zijn aan plaatselijke nationale veiligheidstroepen. Daarover mag geen twijfel bestaan. Zoals wij ook aan de eerste minister zegden, moeten die veiligheidstroepen worden opgebouwd om garant te staan voor de nationale veiligheid en de veiligheid van de hele bevolking. In termen van militaire beveiliging van het vredes- en democratiseringsproces, is het Congolese leger een heel belangrijke maar enigszins verwaarloosde factor in de nieuwe ontwikkeling. De internationale gemeenschap, in het kader van de Verenigde Naties en met bijzondere bijdrage van bepaalde

02.01 Pieter De Crem (CD&V): M. le ministre Flahaut a exprimé l'intention de permettre à des étudiants originaires du Congo, du Burundi et du Rwanda d'étudier à l'Ecole Royale Militaire belge où ils seraient formés au maintien de la paix. Des officiers belges s'assureraient préalablement sur place qu'il s'agit bien de candidats adéquats.

Le CD&V souligne l'importance qu'il y a à disposer de forces nationales de sécurité efficaces si l'on veut multiplier les chances de réussite du processus de paix. La communauté internationale se doit de soutenir les réformes requises pour faire de l'armée congolaise une force armée puissante. Les efforts fournis par le gouvernement belge pour répondre à l'attente en ce qui concerne le processus de paix sont insuffisants.

Le premier ministre a déclaré que

landen, in casu België, heeft er alle belang bij de noodzakelijke hervormingen met het oog op een sterk en gedisciplineerd eigen Congolees leger maximaal te ondersteunen. Wij zijn hier dus objectieve bondgenoten van elkaar. Wij denken ook dat de Belgische regering op dit moment te weinig doet om de gecreëerde verwachtingen ten aanzien van het vredesproces in te lossen.

Het antwoord van de eerste minister ging echter een totaal andere richting uit. Hij liet er geen twijfel over bestaan dat de conclusies van de Rwanda-commissie overeind bleven en blijven, en er dus best geen militairen van Belgische nationaliteit worden ingeschakeld bij vredesoperaties in ex-kolonies. De eerste minister verwees onder meer naar de nare herinnering die de Belgische delegatie overhoudt aan haar bezoek tijdens de begrafenis van president Kabila senior.

Mijnheer de minister, daarom had ik daarover graag de volgende vragen aan u gesteld.

Ten eerste, hoe concreet zijn uw plannen om officieren uit de ex-kolonies in België te laten studeren?

Ten tweede, werd daarover overleg gepleegd in de regering, met name met de eerste minister?

Ten derde, wat is uw standpunt in verband met de Rwanda-conclusies, die stellen dat het sturen van militairen naar de ex-kolonies niet meer wenselijk is? Eigenlijk gaat het om het aanhouden van het never again-principe. Wat is uw houding in dat verband?

In de marge van de ontwikkeling van deze interpellatie bevestigde u eveneens uw voornemen om niet-Belgische rekruten aan te werven. U verwees daarbij naar soortgelijke plannen in Spanje, Luxemburg en Portugal. Uw Nederlandse collega heeft in dat verband nog een verklaring gegeven als antwoord op de parlementaire vraag of hij de samenwerking op het niveau van de internationale militaire staven met collega's uit NAVO-landen nog ziet zitten, wat overigens al gebeurt. Het laten vervullen van functies door buitenlandse militairen op lagere niveaus heeft hij expliciet uitgesloten. Hij noemde dat geen instrument om de personeelstekorten terug te dringen. Daarmee knoop ik aan met een bepaalde richting in een van de vorige interpellaties.

Het gaat toch om een van de kerntaken van de Staat die volgens ons uitgevoerd moet blijven worden door mensen die de Belgische nationaliteit hebben. Eigenlijk hebt u de opening gemaakt maar niet geantwoord op de vraag hoe die aanwervingen zouden moeten gebeuren, over welke nationaliteiten het zou gaan en waar en op welk niveau zij zouden worden ingeschakeld. In welke mate heeft het NAVO-overleg daaromtrent plaatsgevonden?

Ik wil daaraan het volgende nog even toevoegen. In Spanje is de beweging op gang gebracht door de Spaanse presidente del concillo José Maria Aznar, aan wie u bijzonder grote vriendschapsbanden met mijzelf toedicht. Hij heeft een opening gecreëerd voor bepaalde opdrachten en voor mensen die de Spaanse taal machtig zijn. Als die nuancering u dienstig kan zijn, wilde ik die daaraan graag toevoegen.

02.02 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, cette situation évolue de jour en jour. Nous supposons qu'à son retour du Congo, M. Michel aura d'autres informations complémentaires à nous fournir. Aussi, en fonction de l'évolution du processus, nous pourrions peut-être apporter une réponse dans un sens ou dans un autre.

les conclusions de la commission pour le Rwanda restent valables et qu'aucun soldat belge ne participera à des actions militaires dans les anciennes colonies. Les projets de M. Flahaut au sujet des étudiants étrangers qui viendraient étudier en Belgique ont-ils déjà pris forme concrète? S'est-il concerté avec le premier ministre à ce sujet?

En marge de cette interpellation, je souhaiterais me référer au projet du ministre visant à recruter des non-Belges pour occuper certaines fonctions à l'armée. Le ministre de la Défense néerlandais est d'avis que ce n'est pas la solution pour remédier à la pénurie de personnel. Le CD&V estime lui aussi que l'armée assume des missions de la plus haute importance et que les personnes appelées à les mener à bien doivent posséder la nationalité belge.

Selon quelles modalités procéderait-on à ces engagements? Quelles nationalités entreraient-elles en ligne de compte? Existe-t-il un accord à ce sujet au sein de l'OTAN? En Espagne, le projet est limité à certaines missions et entrent seules en ligne de compte les personnes dont l'espagnol est la langue maternelle.

02.02 André Flahaut, ministre: De situatie verandert dag na dag. Na zijn terugkeer uit Congo zal de heer Michel ons bijkomende informatie geven die ons in staat

zal stellen in functie daarvan een antwoord in de ene of in de andere zin te geven.

Er bestaan nog geen concrete uitgewerkte plannen om gestalte te geven aan de mogelijkheid om officieren uit Belgische ex-koloniën in België te laten studeren. Te gepasten tijde zal dit op regeringsniveau besproken worden. Geen enkele van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie van de Senaat, waaraan werd gerefereerd, hield verband met de hierboven beschouwde optie.

Il n'y a pas encore de projets précis concernant des officiers issus des anciennes colonies qui viendraient étudier en Belgique. Mais les conclusions de la commission Rwanda sont toutefois sans rapport avec cette décision.

Je reste convaincu qu'il s'agit là d'une façon élégante de reprendre une certaine forme de coopération utile, mais nous en discuterons plus tard.

02.03 Pieter De Crem (CD&V): Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik zal geen motie indienen. We schuiven de discussie op naar een later moment, wanneer de minister van Buitenlandse Zaken terug is met misschien nieuwe informatie.

02.03 Pieter De Crem (CD&V): Nous aurons donc cette discussion ultérieurement.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02.04 Le président: Très amicalement, comme toujours, M. Lahaye a postposé ses questions n°s 7018, 7019 et 7020 qui figuraient aux points 7, 8 et 9 de notre agenda afin d'alléger notre séance.

03 Vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de aanwezigheid van kernwapens te Kleine Brogel" (nr. 6837)

03 Question de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "la présence d'armes nucléaires à Kleine Brogel" (n° 6837)

03.01 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een meerderheidsfractie heeft het voorstel gedaan om de aanwezige nucleaire bewapening in Kleine Brogel te verwijderen. Ik wens de minister te vragen welke zijn inzichten hieromtrent zijn. Daarom wens ik volgende concrete vragen te stellen:

03.01 Pieter De Crem (CD&V): L'un des groupes de la majorité a proposé l'enlèvement des armes nucléaires entreposées à Kleine Brogel. S'agit-il d'une décision imminente du gouvernement? Le ministre juge-t-il la mesure souhaitable et réalisable? Correspond-elle au nouveau concept stratégique de l'OTAN?

Ten eerste, maakt die aangelegenheid deel uit van op til zijnde regeringsbeslissingen?
(...)

Het was uw fractieleider, die dat heeft gevraagd, collega Schellens. Hij had het over doctor Strangelove, al weet ik niet wie hij met dit personage van Stanley Kubrick bedoelt. Na de eerste interpellatie mag ik daar zeker niets meer over zeggen.

Ten tweede, acht u dit voorstel wenselijk? Is het opportuun? Is het een strategisch belangrijke beslissing of is ze alléatoire, bijkomstig?

Ten derde, in welke mate kan dit voorstel, althans ingeval het wordt uitgevoerd, tegemoetkomen aan de ook door de regering-Verhofstadt goedgekeurde contouren van het nieuwe strategische concept van de NAVO, waarin de aanwezigheid van kernwapens op het Belgische grondgebied, onder meer te Kleine Brogel, maar in het bijzonder in Florennes, een bijzonder grote rol speelt? Dat is de belangrijkste vraag.

03.02 Minister André Flahaut: Mijnheer De Crem, uw vraagstelling valt onder het bevoegdheidsdomein van de eerste minister. Dienaangaande

03.02 André Flahaut, ministre: Cette matière relève de la

wordt ook een debat gepland in het Parlement.

03.03 Pieter De Crem (CD&V): Tout est bien qui finit bien.

Mijnheer de voorzitter, het heeft geen zin. Ik wil mijn betoog inkorten, maar ik had een mooi stuk hagiografie van deze regering klaar met betrekking tot de bijzonder genereuze geste en het rendez-vous met de geschiedenis, waarbij de sleutels, de dubbele sleutels en de triple sleutels van de op het Belgisch grondgebied geïnstalleerde kernwapens aan de democratische fracties van dit Parlement zouden worden meegedeeld. Dat is een absolute blooper. Doctor Strangelove wordt doctor Bopper! Niemand is op deze vraag ingegaan en bijgevolg zal ik de vraag aan de eerste minister stellen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van de heer Ferdie Willems aan de minister van Landsverdediging over "het waarborgen van een gelijke behandeling van alle militairen, ongeacht hun religieuze of filosofische overtuiging" (nr. 6974)

04 Question de M. Ferdie Willems au ministre de la Défense sur "la garantie de l'égalité de traitement de tous les militaires, quelles que soient leurs convictions religieuses ou philosophiques" (n° 6974)

04.01 Ferdie Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, laat ik met een nieuw gegeven beginnen. Uit een instructie van 15 april van dit jaar lees ik dat de minister vraagt om voor 1 mei – dat is een symbolische datum voor u – alles klaar te maken om uw wil door te drukken. Het is hier zopas nog gedemonstreerd. U zet uw wil door in het dossier van de aalmoezeniers. Ik wil u nogmaals verzekeren dat u ervoor dient te zorgen dat uw bed goed opgemaakt is, want wij zullen dit bevechten met alle juridische middelen die er zijn. Ik zal u straks ook zeggen waarom.

Dan kom ik tot mijn vragen. Waarom en op wiens bevel hebt u de zender VRT – het programma Villa Politica – uit de kazernes gehouden zodat de programmamakers zelfs geen vragen konden stellen aan de militairen?

Waarom hebt u op woensdag 22 maart op een topeverleg met de hogere officieren integraal die brief voorgelezen? U moogt dat doen, maar hebt u dan ook de andere brief voorgelezen? Voor mij niet gelaten. Vermits u dat zelf nuttig vindt, heb ik geen moeite gespaard om deze brief en ook de brief van de aalmoezenier integraal aan alle kamerleden te bezorgen.

Hoe berekent u het aantal militairen dat tot een bepaalde strekking behoort? Ik zou graag weten hoe u dat doet. Hoe gaat u tewerk bij het berekenen van het aantal vrijzinnigen? Ik heb hier drie mogelijkheden. Een eerste is een onverdachte tekst van de Vrijzinnige Raad, die zegt: "Degenen die zich kunnen terugvinden in de waarden voorgestaan door de verenigingen die de twee vleugels van de centrale vrijzinnige raad vormen, een Nederlandstalige en een Franstalige vleugel". Is dat uw criterium? Ik zou dat graag weten. Een tweede criterium is het criterium dat de minister van Justitie aangeeft, namelijk: "13% van de uitgaven voor de vrijzinnigheid. Dat is nog altijd veel minder dan wat u nu aan de katholieken toestaat". Het derde criterium is het boek "De verloren zekerheid" waarnaar u ook al hebt verwezen. Er staat in dat de katholieken 57% beslaan en de georganiseerde vrijzinnigheid 1,1%. Ik zou willen dat u eindelijk laat naaan hoe bijvoorbeeld de ordo

compétence du premier ministre.
Un débat parlementaire est prévu.

03.03 Pieter De Crem (CD&V): Je poserai la question au premier ministre.

04.01 Ferdie Willems (VU&ID): Il ressort d'une directive du 15 avril que le ministre entend imposer sa conception du traitement équitable des militaires, quelles que soient leurs convictions religieuses ou philosophiques.

Comment justifiez-vous que la VRT, et plus particulièrement l'émission *Villa politica*, ait été interdite dans les casernes? Pourquoi, le 27 mars, au cours d'une concertation au sommet avec les officiers, le ministre at-il donné lecture de sa lettre à l'aumônier en chef? A-t-il également lu la lettre que lui avait adressée ce dernier? Comment le ministre calcule-t-il le nombre de militaires de chaque tendance? Comment détermine-t-il le nombre de laïcs au sein de l'armée? Tient-il compte de l'avis du Conseil central laïque, des dépenses ou des données relatives à la laïcité organisée? Quelle est la position des agnostiques à cet égard? Pourquoi le ministre s'oppose-t-il à toute enquête à ce sujet? Opère-t-il cette réforme en concertation avec les autres partenaires du gouvernement, et en particulier avec le ministre de la Justice? Pourquoi refuse-t-il toute concertation avec les intéressés?

agnostici, de groep minder geïnteresseerden, de zaak ziet, want u zet die allemaal automatisch bij de vrijzinnigheid. Dat lijkt mij een niet al te juiste methode.

Waarom u elk onderzoek? Uw eigen principes, de principes van het vrij onderzoek, zijn hier niet gevolgd. Dat heb ik de vorige keer reeds gezegd. Niemand minder dan de moreel consulent-hoofd van dienst, een vrijzinnige dus, schrijft "het op prijs te stellen dat er hier wetenschappelijk onderbouwde cijfers gehanteerd zouden worden". Ik heb er hier juist enkele gegeven. Ook de minister van justitie gebruikt wetenschappelijk onderbouwde studies voor zijn politiek. U doet dat dus allemaal niet.

Werd deze hervorming tot stand gebracht in overleg met de regering, bijvoorbeeld met de minister van Justitie die terzake niet onbevoegd is?

Waarom weigert u elk overleg met de betrokkenen die naam waardig? U zegt wel "j'ai rencontré ces personnes ensemble", maar dat is reeds een jaar geleden. Ik heb hier ook een zeer positieve brief van de aalmoezenier van de katholieken, geschreven op het moment dat u nog tot overleg bereid was. Dat is een jaar geleden, op 11 juli 2001. Intussen is vastgesteld dat u niets of niemand nog raadpleegt en dat u gewoon uw eigen zin doordrukt zoals ook de protestantse aalmoezenier in zijn blad bevestigd heeft. Vandaar mijn heel uitdrukkelijke vraag. Handhaaft u uw beschuldiging dat de aalmoezeniers liegen – u hebt dat woord gebruikt – wanneer ze stellen dat de minister hen in dit dossier niet geraadpleegd heeft? Ik citeer u letterlijk: "Si les aumôniers commencent à mentir, la situation devient grave. Moi, je peux le faire, mais pas eux". Kan dit mijnheer de minister? Kunt u deze mensen ervan beschuldigen leugenaars te zijn, niettegenstaande de feiten dit tegenspreken?

Mijn volgende vraag dan. Hoe kunt u, na de lectuur van de brieven van de kardinaal, dit hier nog komen zeggen? Ik heb die briefwisseling ondertussen. Hoe kunt u dan nog stellen: "Si vous avez une lettre du cardinal, personnellement, je ne l'ai pas reçue, je peux vous le jurer". Mijnheer de minister, hier is het bewijs geleverd. De eerste minister heeft u die brief van de kardinaal met een vraag om antwoord doorgestuurd. U hebt daarop geantwoord en de brief is ook op die manier teruggekeerd naar de kardinaal. Hoe kunt u dan nog zeggen dat u geen brief van de kardinaal kent? Hoe kunt u dat hier in godsnaam komen zeggen?

Ik blijf erbij dat uw brief tergend is. Hoe kunt u op basis van die brief van de aalmoezenier tot die tergende, kwetsende, denigrerende uitspraken komen over de katholieken en de protestanten? Hoe kunt u dat doen?

Indien u dergelijke praat verkocht had over bijvoorbeeld islamieten of joden, dan had men het huis hier afgebroken, en terecht, want dat past niet. Bovendien geeft de brief van de aalmoezenier – intussen heeft iedereen hem gekregen en gelezen – daartoe absoluut geen aanleiding. Tevens verwijs ik naar uw verklaring in onze commissie, dat u die brief geschreven hebt en niet een van uw medewerkers.

Ik vraag u uitdrukkelijk dat u zich zou verontschuldigen tegenover de mensen van de protestantse en katholieke gemeenschap. Ik vraag dat niet vanuit louter politieke overwegingen. Mensen kunnen vergissingen maken; vergissen is menselijk. Ik heb er ook al gemaakt. Als u hier als een groot man durft toe te geven dat u zich hebt laten gaan, dat u zich vergist hebt, dan is voor mij het incident gesloten.

Het gaat voor mij niet over de verdelina. als u die kunt baseren op

Le dernier dialogue remonte à l'année passée. Le ministre maintient-il que les aumôniers mentent à ce propos? Comment peut-il prétendre ignorer la lettre du cardinal, puisqu'elle lui a été remise par le premier ministre. La lettre du ministre est dénigrante pour les catholiques et les protestants. La lettre de l'aumônier ne justifie pourtant pas une telle réaction. J'exige des excuses du ministre.

studies. Waar het wel om gaat, zijn de uitdrukkingen die u gebruikt hebt. Die zijn een minister onwaardig. Bovendien gaat het niet om een detailkwestie. Het is evenmin een storm in een glas water, zoals een blad van een vakbond van het leger schrijft; u hebt denigrerend gepraat over een godsdienst. U respecteert de scheiding van de kerk en de staat niet en laat zich hier als vijzinnige denigrerend, kwetsend en beledigend uit over godsdiensten, en dat kan niet.

Mijnheer de minister, ik kan u verzekeren dat ik het klerikalisme ook meegemaakt heb. Toen ik een aantal jaar geleden op de lijst van de Volksunie stond, heeft men – de deken van toen op kop – mijn ouders bedreigd met broodroof. Ik ken het systeem dus wel. Maar dat was dertig jaar geleden. Bovendien wil ik niet plooiën voor een klerikale dictatuur, maar ook niet voor een antiklerikale dictatuur. U mag daar zeker van zijn.

Mijnheer de minister, denk even na over het dossier. Raadpleeg de mensen, zoals dat hoort. Denk even na over uw woorden en breng de grootmoedigheid op om u daarvoor te excuseren. Dan pas bent u een groot man, anders bent u een rabiaat doordrijver van radicale, denigrerende, antiklerikale ideeën.

Le **président**: Vous avez déjà eu l'occasion d'expliquer votre pensée, monsieur Willems. Ce n'est pas la première fois que vous abordez cette question.

04.02 **André Flahaut**, ministre: Monsieur le président, je n'entamerai pas la polémique à ce sujet. Ma lettre a été rendue publique sur les travées du parlement. Je regrette tout simplement qu'on n'y ait pas joint la lettre de l'aumônier, qui n'était pas une lettre privée mais bien publique, puisqu'il s'agissait d'une diffusion. On n'a pas jugé nécessaire de le faire. Lorsque l'aumônier s'excusera, je ferai de même.

En ce qui concerne la demande de la VRT de pouvoir interroger les militaires sur la restructuration, il s'agissait, en fait, d'un projet de sondage d'opinion. On connaît ce genre de sondage, qui ne présente pas les caractéristiques scientifiques permettant d'en garantir l'objectivité, ceci expliquant cela.

A la mi-février, j'ai donc pris connaissance, ainsi que les autres responsables du département, de la lettre publiée par le vicaire général dans "Om en rondom het bisdom bij de Krijgsmacht", n° 88/2001-2002. Compte tenu de l'article de la même veine paru mi-mars dans "Kerk en leven", dans "De Standaard", "De Morgen" et repris par l'ensemble de la presse tant au Nord qu'au Sud du pays, j'ai estimé utile de faire connaître mon point de vue au vicaire général et à la presse, le 19 mars, et, le 27 mars, aux responsables du département, lors d'une réunion interne à la Défense.

Cette mesure a été prise dans un souci d'information complète. J'ai estimé que les membres du Conseil supérieur de la Défense avaient, autant que les parlementaires, le droit d'être informés de ma réponse, puisque ces derniers ont été informés par la suite.

Le 26 mars, j'ai déjà répondu aux questions relatives à la rationalisation de l'assistance morale et religieuse à la Défense. En réponse à vos questions 3, 4 et 5, j'ajouterai que des études concordantes montrent, depuis une dizaine d'années, comment la pratique religieuse a évolué dans notre pays et je vous recommande la lecture de "Verloren Zekerheid, de Belgen en hun waarden, overtuigingen en houdingen", publié par Lanoo et la Fondation Roi Baudouin. en particulier le chapitre

04.02 **Minister André Flahaut**: Ik ga die polemie niet herbeginnen. Mijn brief was persoonlijk terwijl die van de aalmoezenier openbaar was. Als de aalmoezenier zijn excuses aanbiedt, zal ik dit ook doen. Wij zijn niet ingegaan op het verzoek van de VRT om militairen te interviewen over de herstructurering van het leger omdat wij geen enkele garantie hadden op objectiviteit.

Half februari heb ik kennis genomen van de brief die de Vicaris-Generaal in *Om en Rondom het bisdom bij de Krijgsmacht* nr. 88/2001-2002 heeft gepubliceerd. Naar aanleiding van soortgelijke artikels in *Kerk en Leven*, *De Standaard*, *De Morgen*, ... vond ik het nodig op 19 maart mijn standpunt aan de Vicaris-Generaal en de pers bekend te maken en op 29 maart aan de top van het Ministerie van Landsverdediging. Tevens heb ik de leden van de Hoge Raad voor Defensie ingelicht. Op uw vragen 3, 4 en 5 antwoord ik dat alle studies eensluidend zijn over de richting waarin de godsdienstbeoefing in ons land de jongste decennia evolueert. Op uw 6de vraag antwoord ik dat de morele dienstverlening bij het leger tot mijn

4: "Religie en kerkbetrokkenheid, ambivalentie en vervreemding" de deux professeurs de la KUL. Dans ce genre de matière, il faut toujours s'appuyer sur des études, dont le caractère scientifique est incontestable.

La réponse à votre sixième question est que l'assistance morale de la Défense ressort de ma compétence exclusive.

La septième question commence par une affirmation erronée. Il y a bien eu concertation le 11 juin 2001. L'aumônier en chef catholique m'écrivait d'ailleurs pour me remercier du climat très constructif de notre rencontre du 6 juin. Il me déclarait entrer tout à fait dans la logique de me concentrer sur les unités combattantes et se réjouissait de pouvoir à nouveau envoyer les aumôniers de réserve en mission. Je constate que ma position n'a pas varié contrairement à la sienne!

Le 25 juin 2001 et le 9 juillet suivant, les aumôniers en chef et le conseiller moral en chef cosignaient deux notes au chef de la division personnel de l'état-major général pour lui faire part de leurs points de vue sur la réorganisation envisagée. Ils demandaient notamment à dépendre à l'avenir non de la direction générale personnel mais bien du sous-chef de l'état-major "bien-être", ce qui a été accordé.

Enfin, au sein du groupe de travail "bien-être", un sous-groupe présidé par le médecin-colonel Heeren et comprenant les aumôniers en chef et le conseiller moral en chef a été chargé de formuler des propositions quant aux services d'assistance morale et religieuse. Vous devriez donc contrôler l'exactitude des sources qui sont les vôtres.

Quant à l'éditorial publié par l'aumônier en chef protestant dans la revue de son service "Onder de Vlag" du 21 mars, dont j'ai reçu copie le 16 avril, il ne présente nullement le caractère agressif de la prose de son collègue catholique. C'est à tort que vous faites l'amalgame.

Je puis confirmer que la rationalisation de l'assistance morale et religieuse à la Défense découle de la décision du gouvernement de réduire les effectifs du département en comprimant les effectifs des services d'appui généraux (corporate), afin de laisser un maximum de fonctions pour les tâches opérationnelles au corps "business" et que l'assistance morale et religieuse au sein du département reste plus généreuse que dans la société civile.

Vingt aumôniers ou conseillers sont prévus pour assister 40.000 membres du personnel, appuyés par un secrétariat commun de 2 personnes et par 188 réservistes.

Il n'est donc pas correct de prétendre qu'un service ne peut fonctionner qu'avec une seule personne d'active: l'aumônerie israéliite le fait, et elle ne dispose pas comme la protestante de 28 réservistes.

L'attribution des enveloppes en personnel a été faite pour l'aumônerie comme pour tous les autres services du département. Après concertation, il est apparu que le total des demandes excédait de loin le total autorisé par le gouvernement. J'ai donc tranché. Après la décision, il n'y a plus lieu à concertation. Sachez encore qu'après une ou deux années, la nouvelle structure sera auditée. Il est vraisemblable que les fonctions seront jugées excédentaires et qu'elles pourront être attribuées aux services où le besoin sera jugé le plus grand, notamment en ce qui concerne les opérations. Toutefois, je répète qu'il n'a jamais été question de réduire la présence des conseillers moraux et religieux en opération.

exclusieve bevoegdheid behoort. Uw 7de vraag gaat uit van een verkeerd standpunt: er is wel degelijk overleg gepleegd. Op 11 juni 2001 heeft de katholieke hoofdaalmoezenier mij een brief geschreven om mij te bedanken voor de constructieve sfeer waarin ons onderhoud van 6 juni is verlopen en verklaarde hij zich te kunnen vinden in mijn redenering om mij toe te leggen op de gevechtseenheden. Ik stel vast dat ik bij mijn standpunt ben gebleven, maar dat het zijne een andere wending heeft genomen.

Op 25 juni 2001 en nadien op 20 juli ondertekenden de hoofdaalmoezenier en de morele hoofdconsulent twee nota's gericht aan het hoofd van de afdeling Personeel van de Generale Staf om hun standpunt over de geplande reorganisatie kenbaar te maken. Zij wensten te ressorteren onder de onderstafchef Welzijn, waarop werd ingegaan. U zou uw bronnen beter moeten controleren. Het hoofdartikel van de protestantse hoofdaalmoezenier in zijn diensttijdschrift *Onder de Vlag* van 21 maart klonk lang niet zo agressief als het proza van zijn katholieke collega. U scheert alles ten onrechte over dezelfde kam. De besparing op de morele en religieuze dienstverlening in het leger is het gevolg van de beslissing om de bezetting van het departement samen te voegen door de algemene hulpdiensten in te krimpen zodat er zo veel mogelijk functies vrijkomen voor gevechtsoptredens. De morele en religieuze dienstverlening bij het leger is uitgebreider dan in de burgermaatschappij. De cijfers bevestigen dit. Zie de personeelsenvolpesses die werden toegekend voor het aalmoezenierschap en alle andere diensten van de afdelingen. Het totaal aantal aanvragen overschreed ruim het totaal dat door de regering werd toegestaan. De minister heeft dus een keuze moeten maken. Na een of twee jaar zal de nieuwe structuur worden geëvalueerd. Er zal worden nagegaan welke functies overtoollig zijn en welke functies zullen

Au point 8 de votre question, vous revenez sur votre affirmation, lors de la réunion de la commission de la Défense du 23 mars dernier, selon laquelle le cardinal Danneels m'aurait écrit. Je vous confirme qu'il n'en est rien. Le cardinal a écrit au premier ministre, et ce dernier m'a demandé de lui fournir les éléments de réponse au cardinal.

J'ai donné mon point de vue quant à ma réponse apportée à la lettre publiée par le vicaire général dans "Om en rondom het bisdom bij de Krijgsmacht", réponse que son destinataire a diffusée le plus largement possible, y compris au journal télévisé de la VRT. Il est clair que l'éditorial publié par l'aumônier en chef protestant dans la revue de son service "Onder de vlag" n'appelle pas une réaction aussi vive. Je n'ai reçu aucun courrier des communautés musulmane et israélienne.

Compte tenu du ton adopté à mon égard par le vicaire général, je n'ai pas un mot à modifier à ma réponse. Cette réponse lui était adressée à lui seul, nullement à la communauté catholique ou à la communauté protestante au sein de la Défense, ou à l'aumônier en chef protestant. C'était un courrier privé que l'on a considéré devoir rendre public.

04.03 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de minister, ik blijf beweren dat u zich op hetzelfde niveau stelt als eventueel de aalmoezenier. Het gaat om één man. U vraagt van hem excuses. Maar daar gaat het niet over. Het gaat erover dat u in uw brief een hele gemeenschap echt beledigd hebt. Lees uw brief nog eens, dan zult u het zien.

Ik blijf erbij dat u op die manier niet kunt functioneren als minister van die gelovige mensen. Na uw brief is dat onmogelijk. Ik blijf dus vragen dat u zich als een heer gedraagt en uw vergissing toegeeft – dat kunnen alleen grote mijnheren – en dat u daarna tot de orde van de dag overgaat. Dan zult u wel aanvaard worden door die mensen. Nu blijft u obstinaat doorgaan. U eist zelfs dat bepaalde teksten klaar moeten zijn tegen 1 mei. Ze kunnen niet klaar zijn, maar u blijft erop aandringen, zonder overleg met wie dan ook. Uw laatste overleg dateert van 11 juni 2001. Dat is dus een heel tijdje geleden.

Mijnheer de minister, ik heb u gevraagd waarop u uw beslissingen baseert. U verwees naar een studie. Maar lees alstublieft die studie zelf eens. De laatste studie waarnaar u verwees, geeft de katholieken 57% en de georganiseerde vrijzinnigheid 1,1%. Dat zijn de cijfers. Uw verdeling van de aalmoezeniers, 10 voor de katholieken en 6 voor de vrijzinnigen, beantwoordt daaraan absoluut niet. Kom dus niet aandragen met cijfers die u zelf niet toepast.

Ik vind het wat hautain dat u, in deze betwiste materie waar ook de minister van Justitie goed werk heeft geleverd, zegt dat het om uw bevoegdheid gaat en dat hij niet in uw tuintje moet komen spelen. Dat is de stijl van kleine kinderen.

Wat u zei over de brief van kardinaal Danneels vind ik grof. U wist vorige keer zeer goed hoe het in elkaar zat. U zit hier wel te brullen "Je peux vous le iurer". "ik heb niets gezien". maar u hebt toen ook al was het

worden toegekend aan de diensten die ze het meest nodig hebben.

In het achtste punt van uw vraag bevestigt u nogmaals dat kardinaal Danneels mij een brief zou hebben geschreven. De kardinaal heeft naar de eerste minister geschreven en die heeft mij gevraagd elementen te leveren voor een antwoord. Ik heb mijn standpunt over mijn antwoord op de brief van de vicaris-generaal al bekend gemaakt. Dat antwoord heeft hij openbaar gemaakt en zelfs laten uitzenden in het televisiejournaal van de VRT. Het hoofdartikel van de protestantse hoofdalmoezenier roept niet zo'n hevige reactie op. Ik heb geen enkele brief ontvangen van de islamitische of de joodse gemeenschappen. Ik wil geen woord veranderen aan mijn antwoord aan de vicaris-generaal. Dit antwoord was trouwens aan hem persoonlijk gericht. Men is zelfs zo vrij geweest deze privébrief openbaar te maken.

04.03 Ferdy Willems (VU&ID): Je maintiens que le ministre s'est mis au même niveau que l'aumônier. Par sa lettre, M. Flahaut a insulté toute une communauté. Tant qu'il n'aura pas présenté ses excuses, il ne pourra plus être le ministre des militaires catholiques. J'invite le ministre à se grandir en s'excusant auprès de la communauté catholique. M. Flahaut étaye ses mesures par une étude dont je me demande s'il l'a bien lue. Cette étude fait état de 1,1% de laïques et de 57% de catholiques alors que le ministre attribue à ces communautés respectivement 6 conseillers laïques et 10 aumôniers. Je me demande comment il peut justifier cette disproportion. Je trouve par ailleurs puérile l'attitude du ministre qui protège jalousement son domaine de compétences. Le ministre M. Verwilghen ne peut surtout pas y pénétrer. Pourquoi M. Flahaut s'entête-t-il à prétendre qu'il n'avait pas connaissance du courrier du cardinal Danneels? Il en connaissait évidemment le contenu depuis longtemps. Bien qu'il ait commis une grave erreur dans ce

met een omweg langs de eerste minister, de brief van kardinaal wel degelijk gekregen. Dat heb ik toen al gezegd.

Waarom wilt u dan alles ontkennen? Waarom wilt u hier de stoere bink uithangen en spelletjes spelen? Waarom wilt u de mensen op woordjes pakken terwijl het over de inhoud moet gaan? Mijnheer de minister, wat de inhoud van het hele dossier betreft, toont u zich een klein minister, een man die het niet waardig is alle Belgen te vertegenwoordigen. Ik zal de nodige conclusies uit uw antwoord trekken, en op de kwestie doorgaan.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

05 Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de minister van Landsverdediging over "het samenwerkingsakkoord betreffende de ontwikkeling van nieuwe technologieën voor defensie" (nr. 6967)

05 Question de M. Peter Vanhoutte au ministre de la Défense sur "l'accord de coopération relatif au développement de nouvelles technologies en matière de défense" (n° 6967)

05.01 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zal mijn betoog kort houden. Ik zal proberen de sereniteit, die enigszins zoekgeraakt is, te herstellen. Ik wil u een vraag stellen over het Europese onderzoeksprogramma European Cooperation for the Longterm In Defense (Euclid).

Euclid is een onderzoeksprogramma dat uitgevoerd wordt door bedrijven en onderzoeksinstituten van de lidstaten die deel uitmaken van de Western European Armaments Group (WEAG). Dat onderzoeksprogramma heeft eigenlijk tot doel een aantal nieuwe technologieën te ontwikkelen voor defensie met als einddoelstelling de competitiviteit van de Vlaamse en de Europese defensie-industrie te bevorderen. In het verleden is tussen het ministerie van Landsverdediging en het Vlaamse instituut voor de aanmoediging van Innovatie, Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT) een samenwerkingsakkoord afgesloten waardoor ook de Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten kunnen deelnemen aan het onderzoeksproject.

Mijnheer de minister, in dit verband wil ik u een aantal vragen stellen. Bestaat het samenwerkingsakkoord nog altijd? Bestaat er ook aan Waalse zijde een vergelijkbaar samenwerkingsakkoord? Zoniet, sinds wanneer is dat afgelopen? Zijn er andere mogelijkheden om aan dit soort projecten deel te nemen? Welke implicaties hebben de samenwerkingsakkoorden voor Defensie? Tot slot, welke meerwaarde werd of wordt door die samenwerkingsakkoorden gegenereerd voor Defensie?

05.02 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, le document intitulé "Overeenkomst betreffende de onderzoeksprogramma Euclid/Tales" intervenu entre l'état major général des forces armées et l'IWT, signé le 15 mai 1997, existe toujours mais il n'a pas été d'application aujourd'hui.

Du côté wallon, une convention similaire intervenue au niveau politique a été signée le 25 juillet 1991. entre le ministère de la Défense

dossier, le ministre s'entête à pousser de hauts cris. M. Flahaut se montre dans ce dossier sous son jour le moins favorable. Il n'est vraiment qu'un petit ministre qui ne mérite pas de représenter tous les Belges. Je suis en tout cas fermement décidé à continuer de l'interroger sur ce dossier.

05.01 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Le programme de recherche *European Cooperation for the Long Term in Defence* (EUCLID) est un programme développé par des entreprises ou des organismes de recherche des Etats membres du *Western European Armaments Group* (WEAG). EUCLID vise à développer de nouvelles technologies en matière de défense pour stimuler la compétitivité de l'industrie de défense européenne. Un accord de coopération a été conclu entre l'autorité fédérale et la Région flamande pour que les organismes de recherche flamands puissent également participer à EUCLID. Ne disposant pas de moyens financiers propres, EUCLID doit faire appel aux instances participantes. Cet accord de coopération avec l'autorité flamande existe-t-il toujours? Existe-t-il un accord similaire avec la Région wallonne? De tels accords de coopération ont-ils des implications pour le budget de la Défense? Quelle plus-value la Défense en retire-t-elle?

05.02 Minister André Flahaut: Het document *Overeenkomst betreffende de onderzoeksprogramma's EUCLID/THALES* dat op 15 mei 1997 tussen de generale staf van de Krijgsmacht en het IWT werd ondertekend. bestaat nog altijd.

nationale et le ministre de l'Aménagement du Territoire, de la Recherche, des Technologies et des Relations extérieures de la Région wallonne. Cette convention existe toujours et est régulièrement mise en application.

Conformément aux décisions du conseil des ministres prises en 1990 et 1991, la décision de participer à des projets Euclid et leur appui financier relèvent de la compétence des régions pour l'industrie installée sur leur territoire. La Défense nationale est chargée de représenter la Belgique dans ce programme international, de diffuser l'information vers les régions et de défendre les intérêts des régions en cas de participation à un projet. Les implications financières pour la Défense se limitent donc à des frais liés à la participation à des réunions en milieu international.

En appliquant les accords de coopération, la Défense nationale remplit la mission qui lui a été donnée. Ceci cadre entièrement dans son rôle d'aide à la nation.

Par ailleurs, conformément aux dispositions des accords de coopération, la Défense nationale obtient le droit d'utiliser les informations produites dans le cadre de projets avec participation d'une région. Finalement, en participant à ce programme, la Défense nationale récolte une masse d'informations qui accroît l'expertise de ses organismes de recherches scientifiques.

maar werd tot op heden nooit toegepast. Ook langs Waalse kant bestaat er een soortgelijke overeenkomst op politiek niveau die op 25 juli 1991 werd ondertekend, maar zij wordt wel regelmatig toegepast. Conform de beslissingen van de Ministerraad in 1990/1991, behoort de deelname aan EUCLID-projecten alsook de financiële ondersteuning ervan tot de bevoegdheid van de Gewesten voor de op hun grondgebied gevestigde bedrijven.

Landsverdediging is belast met de vertegenwoordiging van België in dat internationaal programma, met het informeren van de Gewesten en met het verdedigen van hun belangen in geval van deelname aan een project. De financiële gevolgen voor het departement Landsverdediging zijn beperkt tot de deelname aan internationale vergaderingen. Door die samenwerkingsakkoorden toe te passen, vervult het departement Landsverdediging een van zijn taken die perfect kadert in zijn rol ten dienste van de Natie.

Overeenkomstig die akkoorden verkrijgt het departement Landsverdediging het recht om gebruik te maken van de inlichtingen die voortvloeien uit projecten waaraan de Gewesten deelnemen. Het departement kan aldus inlichtingen verzamelen die zijn instellingen voor wetenschappelijk onderzoek in staat stellen een grotere deskundigheid te verwerven.

05.03 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik heb daar verder geen bedenkingen bij.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

06 Vraag van de heer Peter Vanhoutte aan de minister van Landsverdediging over "de militaire muziekkorpsen" (nr. 6968)

06 Question de M. Peter Vanhoutte au ministre de la Défense sur "les corps de musique militaire" (n° 6968)

06.01 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn volgende vraag gaat over de Koninklijke Muziekkapel voor de gidsen. Ik stel vast dat er enkele weken geleden een proces plaatsvond voor de krijgsrechtbank tegen een aantal leden van dat orkest en dat in de marge van het proces, de auditeur, de heer De Vidts, zich eigenlijk op een aantal punten toch wel kritisch uitliet over de gang van zaken. Het gaat om twee elementen.

06.01 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Les musiciens de la Musique royale des Guides doivent financer eux-mêmes l'achat de leurs instruments. Une quelconque compensation, financière ou en nature, est-elle

Ten eerste vond hij het toch merkwaardig dat muzikanten, in tegenstelling tot soldaten die hun wapen krijgen als zij in dienst treden, zelf voor de aanschaf van hun instrumenten moeten instaan. Zou u willen verifiëren of dat inderdaad klopt met de feiten, of er enige vergoeding voor het gebruik van hun eigen instrument tegenover staat, mijnheer de minister? Ik begrijp ook wel dat veel muzikanten er tuk op zijn om de eigen instrumenten ook in dat kader te blijven gebruiken.

Ten tweede merkte een van de verdachten op dat hij een bepaald bedrag zelf moest betalen omdat er geregeld ook een beroep wordt gedaan op burgers voor de militaire muziekkapel. Ik heb er uiteraard alle begrip voor, mijnheer de minister, dat men op bepaalde momenten een beroep moet doen op derden. Wanneer een orkest niet voltallig is, is het moeilijk om op te treden. Ik vind het echter wel merkwaardig dat dan de kosten door de individuele leden van de kapel moeten worden gedragen.

Vandaar mijn concrete vragen. Hoe worden de kosten voor de muziekinstrumenten geregeld?

Hoe staat het eigenlijk met de vergoeding van de burger-muzikant die eventueel tijdelijk invalt bij concrete concerten? Is er daarvoor in een regeling voorzien? Is er daarvoor een budget?

Wat de globale personeelssituatie van de leden van die harmonie betreft, is er ooit eens een vergelijkende studie gemaakt? Heeft men bijvoorbeeld de situatie in het buitenland onderzocht? Is ooit eens een vergelijking gemaakt tussen de civiele orkesten en de militaire orkesten? Indien ja, wat zijn uiteraard van die studies de voornaamste conclusies?

Mijnheer de minister, ik zou u dankbaar zijn mocht u op mijn concrete vragen concrete antwoorden geven.

06.02 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, les musiciens des Forces armées achètent eux-mêmes leurs instruments "personnels". Ils ont ainsi le libre choix en ce qui concerne la qualité et les caractéristiques de leur propre instrument. Au contraire, les instruments "collectifs" comme les percussions, les contrebasses à cordes et trompettes de cavalerie sont achetés avec des budgets de la Défense. A partir de 2002, il est prévu un crédit afin de permettre l'achat des instruments dits "de marche". Ceux-ci sont des instruments qui sont utilisés lors de services à l'extérieur.

Les services de l'administration financière accordent un crédit gratuit pour l'acquisition d'instruments personnels. Ce crédit est remboursable, en fonction du montant investi, en 36 ou 48 mois. Comme les autres militaires, les musiciens militaires peuvent demander une dérogation à l'interdiction de cumul. La plupart des musiciens jouent dans des formations civiles et/ou enseignent dans les conservatoires royaux ou académies de musique.

Les prestations occasionnelles des musiciens civils sont à charge du département. Toutefois, lorsqu'il s'agit d'un concert au profit de tiers, le remboursement du musicien civil est pris en charge par les organisateurs.

Une étude comparative entre les musiciens de la Défense et les musiciens du secteur civil n'a pas été faite.

prévue?

Comment la question de la rémunération des civils qui intègrent temporairement un corps de musique militaire est-elle réglée?

A-t-on jamais comparé les statut et rémunération des musiciens de l'Armée à ceux de leurs collègues civils? Le ministre sait-il ce qu'il en est dans les pays voisins?

06.02 Minister **André Flahaut**: De militaire muzikanten kopen hun "persoonlijke" instrumenten zelf aan en kunnen vrij kiezen. De "gemeenschappelijke" instrumenten worden daarentegen met budgetten van Landsverdediging aangekocht. Vanaf 2002 wordt in een krediet voor de zogeheten "mars"instrumenten voorzien. De financiële administratie kent een kosteloos krediet toe voor de aankoop van de "persoonlijke" instrumenten. Zoals de andere militairen maken de muzikanten aanspraak op een afwijking op het cumulverbod. De meeste onder hen spelen in burgerformaties of geven les. Occasionele prestaties van de muzikanten-burgers worden betaald door het departement. De kostprijs van de concerten ten voordele van derden worden door de organisatoren gefinancierd. Er werd een vergelijkend onderzoek

Dans les pays voisins, dans la plupart des cas, les instruments appartiennent à l'Etat. Malgré cela, on constate que beaucoup de musiciens jouent avec leur instrument personnel lors de l'exécution de leurs prestations.

06.03 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, bedankt voor uw antwoord. Ik zou toch twee elementen willen specificeren. Ik denk dat het inderdaad een belangrijke stap vooruit is, dat er vanaf 2002 een budget wordt voorzien voor de aanschaf van instrumenten die men buiten gebruikt.

Wat het tweede element betreft laat u mij een beetje in de kou staan. Ik denk dat het als overgangsmaatregel natuurlijk goed is dat we de mensen een lening verschaffen voor de aanschaf van hun eigen instrumenten maar ik zou er toch op willen rekenen, mijnheer de minister, dat we in de toekomst daar ook tot een volledige tegemoetkoming komen en dat deze instrumenten ook door het departement worden aangeschaft, weze het dan dat deze muzikanten toch hun eigen instrumenten willen gebruiken.

Ik zou het ook kunnen omkeren, mijnheer de minister. Wij zouden ook alle militairen kunnen vragen om in de toekomst zelf hun wapen aan te kopen.

06.04 André Flahaut, ministre: Il faudrait arriver à donner une somme forfaitaire. En effet, payer les instruments à tous les musiciens nous fera tomber dans d'autres travers: le musicien militaire va vouloir acheter l'instrument le plus cher, qu'il utilisera partiellement pour l'armée et qu'il utilisera comme instrument de travail pour d'autres prestations extérieures. Nous essayons de remédier à cette situation en achetant les instruments "de marche" en commun. Il faut fixer un forfait pour les instruments personnels du musicien "professionnel"; sinon on me reprochera d'avantager telle ou telle personne.

06.05 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de minister, als u mij nog even toelaat, ik denk dat het daarom uitermate nuttig zou zijn om dat fenomeen ooit eens te bestuderen. Ik denk dat u ongetwijfeld wel ergens iemand zult vinden die bereid is om eens te kijken hoe het exact gebeurt in het buitenland en welke mogelijke oplossing wij daarvoor op lange termijn in eigen land kunnen uitwerken, want het is natuurlijk wel duidelijk dat deze muziekkorpsen het verdienen dat zijn verder blijven bestaan.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Landsverdediging over "de Belgische marine en haar samenwerking met de Amerikaanse kustwacht in de Caraïbische zee" (nr. 7037)

07 Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Défense sur "la marine belge et sa collaboration avec la garde côtière américaine en mer des Caraïbes" (n° 7037)

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn dossier start in 1999 wanneer uw voorganger, minister Poncelet, aan de Ministerraad een nota voorleed waarin hij zegt dat de

tussen de muzikanten van Landsverdediging en de civiele sector gemaakt. In de meeste buurlanden zijn de instrumenten eigendom van de Staat.

06.03 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Je pense qu'un budget devrait être libéré en 2002 pour l'acquisition d'instruments. Que l'armée accorde des prêts pour de tels achats est une bonne chose mais le département devra disposer à l'avenir de ses propres instruments de musique.

06.04 Minister André Flahaut: We moeten een vast bedrag bepalen want als we aan de muzikanten van het leger zouden aanbieden de aanschaf van hun instrument te betalen, komen we weer voor een ander probleem te staan. De muzikanten zouden het duurst mogelijke instrument kopen om het vervolgens buiten de dienst te gebruiken. We hebben gezocht naar een oplossing: de marsinstrumenten worden in groep aangekocht en er wordt een plafond vastgesteld.

06.05 Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO): Il faudrait procéder à une étude des modalités mises en œuvre à l'étranger en vue d'une solution à long terme. Il faut que les corps de musique militaires musicaux continuent à exister.

07.01 Ferdy Willems (VU&ID): Il y a quelques années, les Etats-Unis ont demandé à la Belgique

Verenigde Staten steun vragen voor antidrugsacties in de Caraïben.

De minister gaat daarop in, want het is in het belang van België. Drugsbestrijding moet internationaal gebeuren en op die manier kan België ook een aantal verplichtingen nakomen ten opzichte van de UNO en de Europese Unie. En dat is schitterend. De minister is voorlopig voorzichtig en wil enkel helpen bij het opsporen en identificeren. Hij laat geen US-marines aan boord, want daarvoor is een memorandum of understanding nodig. Dat is een eerste element.

Een jaartje later, in januari 2000, zien we ons fregat De Wielingen optreden in de Caraïben. Het maakt daar luchtbeelden van laagvliegende vliegtuigen en snelboten. Men kan dat zien als elementen in de strijd tegen drugs, want op die manier worden de drugs vervoerd. Dat is al op de rand, want zo een luchtbeeld kan ook voor militaire doeleinden gebruikt worden. Maar goed, dat is nog binnen het kader.

Op 1 maart 2001 wordt in België een samenwerkingsakkoord ondertekend tussen stafchef Verhulst namens België en US-admiraal Loy namens de Verenigde Staten. Het gaat nog niet over drugsbestrijding, maar ik heb er ook geen verdere informatie over, vandaar mijn vraag. Ik wil weten of de leden van de commissie kennis kunnen nemen van dat samenwerkingsakkoord. Uiteindelijk gaat het erover hoever België zich daarin al dan niet wil engageren.

In de praktijk heb ik uiteraard niks tegen drugsbestrijding, maar ik wil er toch een kritische kanttekening bij maken. Toen ik een jaartje geleden in Columbia was, heeft niemand minder dan minister van Binnenlandse Zaken Campo, ons gewaarschuwd voor de hypocrisie in het volgende. De voorbije jaren kan men bij de aanmaak van drugs niet zonder de chemische producten die uit de Verenigde Staten of uit Europa komen. We moeten dus niet zo hoog van de toren blazen met die drugsbestrijding, want we hebben zelf boter op het hoofd. Maar goed, ik neem aan dat België het op dat vlak goed doet.

Mijnheer de minister, ik heb twee vragen bij de Belgische inzet in de Caraïben. Ten eerste, uit de Amerikaanse pers vernemen we dat 80% van de VS-activiteiten in de Caraïben niet drugsbestrijding tot doel heeft, maar wel de opsporing van clandestiene migranten, hoofdzakelijk Cubanen. Dat is toch niet onze taak?

Ten tweede, is België al dan niet betrokken bij de coup tegen Hugo Chavez? Die man is twee keer verkozen, in 1998 en 2000, steeds met een eclatante meerderheid. Hij is een kandidaat van de armen en krijgt veel lof van mensenrechtenorganisaties. Hij is echter geen vriend van de VS en steunt het plan-Columbia absoluut niet. Hij dreigt zelfs met het oliewapen van de OPEC. We mogen niet vergeten dat Venezuela instaat voor 15% van de olie van de VS. Er is dus alleszins een motief voor de betrokkenheid van de VS. Er zijn ook precedents. Ik zal u het lange lijstje van landen besparen – het meest opmerkelijke was Chili in 1973 – waar de VS zich moeit in binnenlandse aangelegenheden, hoewel er democratische regeringen aan de macht zijn. Er zijn bovendien ook een massa indicaties. Er was een moddercampagne tegen Chavez vóór de verkiezingen, tijdens de coup en nadien. Ik zal daar niet op ingaan, hoewel ik er nog heel lang over zou kunnen uitweiden; ik heb er een massa Amerikaanse persberichten over. Er is ook Amerikaans geld naar de oppositie tegen Chavez gegaan. Er is een komen en gaan geweest van diplomaten, militairen, zakenlui en kerkleiders – ik spaar ze niet als ik ze niet moet sparen – naar de ambassade van de VS in Caracas. Er is tijdens de campagne een sterke militaire activiteit geweest vanuit Ecuador, vanuit Columbia dat vlak naast Venezuela ligt. en ook van de voor de kust van Puerto Rico

son soutien militaire dans le cadre de leur politique anti-drogue. Le ministre Poncelet avait accédé à cette demande mais avait limité ce soutien aux seules opérations de recherche. Aucun militaire américain n'était autorisé à monter à bord de bateaux belges, ce qui aurait requis un *memorandum of understanding*. Par la suite, il a été fait usage de photos d'avions évoluant à très basse altitude et de bateaux rapides prises grâce à l'intervention d'un navire belge. C'était à la limite de l'acceptable. Et j'apprends maintenant que la Belgique a passé un accord de coopération militaire avec les Etats-Unis. En quoi consiste-t-il?

Selon la presse américaine, l'activité des Etats-Unis dans la Mer des Caraïbes concerne la recherche d'illégaux. La Belgique n'a pas à y prêter son concours.

La Belgique est-elle impliquée dans la campagne américaine contre le président Chavez? Ce dernier est le président élu démocratiquement du Venezuela mais n'est pas l'ami des Etats-Unis. Récemment, il est allé jusqu'à menacer d'un embargo sur le pétrole. Les Etats-Unis ont ainsi un motif d'entreprendre une action à son endroit. Ils ne jouissent pas d'une bonne réputation en ce qui concerne l'ingérence dans les affaires des autres pays.

Les médias américains mènent une campagne de diffamation à l'égard de M.Chavez. Les Etats-Unis soutiennent financièrement l'opposition vénézuélienne, exercent une pression sur le Venezuela et déploient une intense activité militaire en Equateur, en Colombie et au large de Porto Rico sous le couvert de la lutte contre la drogue. Les récents événements au Venezuela constituent pour les américains leur première défaite politique depuis longtemps. Ils n'en resteront pas là, mais se garderont sans doute de réagir ouvertement. Quel rôle joue la Belgique?

varende flottielje van 7 à 10 boten zagezegd om drugs op te sporen.

Ik vraag nu of dat onderzocht kan worden, want het is niet zonder belang. Immers, het is de eerste keer dat de Verenigde Staten echt een nederlaag lijden. Ten tweede, het is niet omdat de VS vandaag die nederlaag geleden hebben, dat Chavez veilig is. Ik vrees dat zij het daar niet bij zullen laten.

Ten derde, als de VS ergens tussenbeide komen, doen ze dat ook niet met een open boek. Hun inmenging in Chili in 1973 is bijvoorbeeld pas jaren later uitgekomen. Ik beschuldig niemand, maar ik wil uitdrukkelijk vragen of u als minister bereid bent te onderzoeken welke rol de Belgen daar eventueel gespeeld hebben. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel hebben ze zich helemaal niet met Venezuela beziggehouden en moeten de berichten daarover tegengesproken worden, ofwel is dat wel het geval en dan kan dat niet.

07.02 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, chers collègues, l'accord de coopération avec les garde-côtes américains concerne l'embarquement des "United States Guard Law Enforcement Detachments" à bord des navires belges afin de lutter contre le trafic de drogue dans la région des Caraïbes, ceci en application des accords de coopération entre les deux gouvernements et, sous certaines conditions, avec la participation d'une autre nation.

Ces garde-côtes ont été créés en 1982 par les garde-côtes américains, conformément à la loi américaine connue sous le titre X, section 379, et embarquent à bord des navires américains qui croisent dans les eaux par lesquelles transitent des trafiquants de drogue. Actuellement, la marine américaine désigne des navires pour participer avec eux à la lutte contre le trafic de drogue en mer des Caraïbes et dans la partie orientale de l'Océan pacifique.

La marine belge exécute régulièrement des missions dans la mer des Caraïbes, en appui d'objectifs nationaux ou en participant à un task group belgo-néerlandais. La Belgique et les Etats-Unis ont reconnu, en 1961, l'urgence d'une coopération internationale pour la répression du trafic maritime illégal, telle que décrit dans la "single convention on narcotic drugs" et dans son protocole additionnel de 1972 à la convention de 1971 sur les "psychotropic substances", article 17 dans la "United States convention against illicit traffics in narcotic drugs and psychotropic substances", connue ultérieurement comme la convention de 1988 et finalement, dans la convention de 1982, les Etats-Unis d'Amérique (...) l'application du droit maritime. En particulier, les deux parties collaborent étroitement afin de combattre le trafic de drogue et un accord bilatéral a été établi afin de mener cette lutte de la manière la plus efficace possible.

Il est reconnu qu'un important trafic illégal existe dans la mer des Caraïbes au départ des pays producteurs à destination des Etats-Unis d'Amérique et de l'Europe. Le déploiement combiné de la marine belge et des services américains contribue à l'amélioration de la coopération internationale et augmente l'efficacité de la lutte contre le trafic de drogue.

Il y a pour l'instant un hélicoptère Alouette sur une frégate néerlandaise. Mais, comme je l'ai lu sur certains sites, chercher des liens de cause à effet entre ceci et le coup d'Etat au Venezuela serait pour le moins hasardeux.

07.03 Ferdv Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik dank de

07.02 Minister André Flahaut: Het samenwerkingsakkoord met de Amerikaanse kustwacht gaat over het inschepen van de "United States Guard Law Enforcement Detachments (LEDET's)" om de drugshandel in de regio van de Caraïben te bestrijden.

De LEDET's gaan aan boord van de Amerikaanse schepen die in de smokkelgebieden kruisen.

De Belgische Marine voert geregeld opdrachten uit in de Caraïbische zee. België en de Verenigde Staten hebben in 1961 de urgentie van internationale samenwerking voor de beteugeling van de illegale maritieme handel erkend. Meer bepaald werd een bilaterale overeenkomst (MOU) gesloten om de strijd zo efficiënt mogelijk te organiseren.

De drugshandel tiert welig in de Caraïbische zee. De gecombineerde aanwezigheid van de Belgische Marine en van de LEDET's draagt bij tot een betere internationale samenwerking. Een verband zoeken met de staatsgreep in Venezuela lijkt me gewaagd.

07.03 Ferdv Willems (VU&ID): Je

minister voor zijn uitvoerige, niet altijd even verstaanbare uitleg. Ik zal de teksten in de notulen van dit verslag lezen, maar ik blijf dus vragen of we dat document kunnen krijgen, zodanig dat we dat op zijn verdiensten kunnen beoordelen.

Het kan zijn dat die persberichten fout zijn; maar alleen al het feit dat zulke berichten verschijnen zou progressieve mensen zoals de socialistische minister zodanig moeten irriteren, dat er een onderzoek gestart wordt. Immers, er zijn motieven voor het uithalen van de VS, er zijn precedenteren en er zijn indicaties. Bovendien hebben ze frustraties, omdat een relatief klein land zoals Venezuela het met succes aandurft een beleid van de VS te dwarsbomen, en dat voor het eerst sinds jaren. Dat irriteert Washington. Wanneer Washington dan tussenkomt, zal dat niet met een open boek zijn. Natuurlijk zullen er maatregelen genomen worden waar wij geen weet van hebben.

Ik zou willen dat u dat onderzoekt en dat ik daar bevestiging van krijg.

Mijnheer de voorzitter, ik merk op dat ik eens te meer geen antwoord krijg. Krijgen we die teksten? Krijgen we ze niet? Gaat men het onderzoeken of gaat men niets onderzoeken? Anders moeten we terug met de knikkers gaan spelen. Ik dien op voorhand concrete vragen in en ik krijg geen antwoord.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Le **président**: La question n° 7064 de Mme Josée Lejeune est reportée à une date ultérieure.

08 **Samengevoegde vragen van**

- de heer **Luc Sevenhans** aan de minister van Landsverdediging over "de opmars van extreemrechts" (nr. 7084)

- de heer **Pieter De Crem** aan de minister van Landsverdediging over "de oprichting van kleine democratische waakzaamheidseenheden" (nr. 7094)

08 **Questions jointes de**

- **M. Luc Sevenhans** au ministre de la Défense sur "la montée de l'extrême droite" (n° 7084)

- **M. Pieter De Crem** au ministre de la Défense sur "la création de petites unités de vigilance démocratique" (n° 7094)

08.01 **Luc Sevenhans** (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, geen antwoorden krijgen, noemt men democratie. Wellicht zullen wij nu wel een antwoord krijgen, want nu is de minister persoonlijk betrokken. De minister verklaarde op zondag 28 april een aantal opmerkelijke dingen. Hij lanceerde het voorstel om de scholen cursussen in burgerzin te organiseren.

Hij wil ook eenheden oprichten die moeten waken over de democratie. Deze beide maatregelen zouden de opmars van extreemrechts moeten belemmeren. De minister lanceerde in deze toespraak, die gehouden werd ter gelegenheid van de ontbinding van de Koninklijke Unie der Verbroederings van het Geheime Leger, enkele voorstellen. De opdracht van deze eenheden die over de democratie moeten waken, zou volgens de minister kunnen bestaan uit het aangaan van de dialoog of het informeren in scholen, bedrijven of buurten.

Tevens herinnerde de minister eraan dat hij vorig jaar een voorlichtingscursus tot burgerzin had ingericht in de Koninklijke Militaire School en in de scholen voor onderofficier bij het Belgisch leger. Het leger is dus duidelijk actief. Volgens de minister zouden gelijkaardige initiatieven snel moeten worden ingericht in burgerlijke scholen. Minister Flahaut wil daarbij ook de bestaande bureaucratische, administratieve

souhaiterais obtenir le texte de l'accord de coopération.

Les articles relatifs à la campagne américaine contre M.Chavez sont peut-être erronés, mais il y a des précédents. Le Venezuela entrave la politique des Etats-Unis. Il est urgent d'enquêter.

08.01 **Luc Sevenhans** (VLAAMS BLOK): A l'occasion de la commémoration de la dissolution de l'Armée secrète, le 28 avril, le ministre Flahaut a fait une déclaration remarquable. Il souhaite l'instauration de cours de civisme dans les écoles et veut créer des unités de vigilance démocratique qui organiseront des sessions d'information dans les quartiers, les entreprises et les écoles.

L'an dernier, le ministre Flahaut avait déjà instauré des cours de civisme dans les écoles militaires. Il se propose à présent de faire de même dans les lycées. Pour cela, il faut lever tous les obstacles bureaucratiques, administratifs et budgétaires. Toutes les mesures

en budgettaire obstakels omzeilen, dit alles onder het mom van democratie. U stelt ook, mijnheer de minister, dat we wegens het verontrustende en zeer snelle oprukken van het antidemocratische gedachtegoed snel en concreet moeten handelen. Alle burgerinitiatieven die tegen extreemrechts gericht zijn, zouden gesteund moeten worden.

Ik begrijp dat u geschokt bent door hetgeen gebeurd is in Frankrijk. Ik was ook geschokt dat Le Pen maar 17% haalde. Ik was geschokt. Ik denk dat men er goed mee bezig is ervoor te zorgen dat het de volgende keer 34% zal zijn. U, als socialist, voelt zich betrokken bij hetgeen gebeurt in uw favoriete land Frankrijk. U ziet uiteraard al het doembeeld dat iets gelijkaardigs zou kunnen gebeuren bij ons. U hoeft niet te verontrust te zijn over ons – ik neem aan dat dat ook niet de echte reden is. U bent vooral verontrust over het wegdeemsteren van het socialisme. Ik denk dat u daarvoor de oorzaak niet bij extreemrechts moet gaan zoeken, maar wel bij het socialisme zelf. Ik kan u genoeg commentaren uit de Franse pers van de laatste weken aanhalen waar men stelde dat men het debacle in de eigen socialistische rangen diende te zoeken.

Ik vind het een vrij eigenaardige uitspraak voor een minister van Defensie dat hij erover te denken het leger in te schakelen tegen politieke tegenstanders. Ik dacht dat het leger diende om ons land te verdedigen en niet om een verkiezingsuitslag te gaan beïnvloeden. Ik neem aan dat een beetje uit uw rol van minister gevallen bent. De laatste tijd gebeurt dat wel een beetje te regelmatig. Ik zou graag weten wat u nu juist bedoelt en wat u nu juist omschrijft als zijnde democratie. Als democratie dan het reddend van het socialisme is, dan kan ik u volgen. Ik wens u er, net als in het verleden, op te wijzen dat ik de huidige democratie respecteer. Ik werk binnen de democratische regels van dit Parlement en van onze samenleving. Ik respecteer de democratie in al haar geplogenheden. Men moet eens stoppen met die onzin.

08.02 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wist eerlijk gezegd niet goed wat ik hoorde toen ik vernam dat de minister in een toespraak tot de oud-verzetsleiders van het Belgische Geheime Leger sprak over de oprichting van "kleine democratische waakzaamheideenheden in scholen, werkplaatsen en wijken die mensen moeten informeren over extremisme en racisme". Ik had graag van de minister enige toelichting gekregen, vooral omdat dit een uitspraak is van een minister in functie, tenzij we het verhaal van een aantal weken geleden moeten herhalen dat het als persoon was dat de minister een aantal zaken naar voren bracht. Dit is nu toch wel bijzonder straf. Een minister in functie kondigt een aantal maatregelen aan om een eigengereide strijd tegen extreemrechts te gaan voeren en koppelt daar eigenlijk zijn functie van minister aan.

Tot viermaal toe probeerde ik te weten te komen waarover het ging. Eigenlijk gaat het over werkplaatsen, scholen en wijken die gecontroleerd moeten worden. Volgens mij zijn wij daarmee erg ver in de tijd teruggedaan. Ik dacht dat wij enkele weken geleden in de tijd '54-'58 waren beland, de tijd van à bas la calotte, weg met Collard en spuit CVP-producten. Nu wordt het echter nog wat fundamenteeler gedaan. Het aanknopingspunt is dat de Parti Socialiste in Frankrijk de verkiezingen verliest, dat de democratie in gevaar is en dat er een grotere waakzaamheid moet zijn. Er moeten ateliers van de democratie worden opgericht, waar gedachte- en frequentatiecontrole uitgevoerd zal worden. Er wordt dus kortweg gezegd dat er wordt gecontroleerd. Na 1917 is dat vaak gebeurd, maar degenen die dat vroeger deden, gingen veel subtieler te werk. zoals Trotski. Lenin. Rosa Luxembura.

semblent bonnes pour contrer la montée rapide de l'extrême droite.

Sans doute le ministre Flahaut est-il choqué par les résultats de Le Pen en France, qu'il considère comme un signe avant-coureur des résultats des élections en Belgique. Si le socialisme s'effrite, ce n'est pas la faute de l'extrême droite. C'est dans ses propres rangs qu'il doit en rechercher la cause.

Il est frappant que l'on veuille utiliser l'armée contre des opposants politiques. Une fois de plus, le ministre Flahaut est sorti de son rôle. La démocratie est-elle synonyme de sauvetage du socialisme? Je fonctionne dans un système démocratique dont je respecte pleinement les règles.

08.02 Pieter De Crem (CD&V): Au cours d'un récent discours, le ministre a évoqué la création de petites unités de vigilance démocratique, censées se rendre dans les écoles, les quartiers et sur les lieux de travail pour informer la population sur l'extrémisme. Depuis l'échec électoral du PS en France, le ministre juge la démocratie en danger. D'où le besoin de créer des ateliers de la démocratie pour contrôler les idées.

Pourquoi le ministre envisage-t-il ces mesures? Un tel discours sied-il bien à un ministre de la Défense en exercice? Cette mesure ne remet-elle pas en question les libertés constitutionnelles? Seule une politique efficace permettra de contenir l'extrémisme.

Liebknecht en Ulbrich. Zij gaven tenminste cursussen en ondervroegen de leerlingen nadien. Wie niet correct antwoordde, vloog in het verbeteringsgesticht, kreeg geen huis meer, kreeg zwart in plaats van wit brood en mocht niet op reis naar Bonzograd.

Nu is het echt totaal anders. In burgerlijke scholen zullen controlemechanismen tot stand worden gebracht. Ik weet niet wat een burgerlijke school is. Ik heb geprobeerd dat na te kijken, zelfs in mijn cursus aggregaat om les te mogen geven als licentiaat, doch ik vond de term "burgerlijke scholen" niet. Mijn vragen zijn eigenlijk de volgende.

Ten eerste, waarom doet u dat?

Ten tweede, wat is de zin daarvan?

Ten derde, kan u er als minister in functie zomaar wat uitflappen dat eigenlijk kant noch wal raakt? De democratie is een kind dat gekoesterd moet worden. Nu en dan krijgt de democratie eens een stoot. Ik geloof echter in een krachtige democratie en in een democratie die een beleid moet uitstippelen die alle...

08.03 José Canon (PS): (...)

08.04 Pieter De Crem (CD&V): In het beleid moet u het Vlaams Blok voor zijn. In de streek waar ik opkom haalt het Vlaams Blok 0% van de stemmen en 0% van de zetels. Dat is wat anders dan de gemeenten en de steden waar de grote democraten opkomen die van zichzelf zeggen antifascisten en echte democraten te zijn. Ik beleid de democratie dagelijks in woord en gedachten.

De **voorzitter**: Mijnheer De Crem, laten wij op de landsverdediging terugkomen.

08.05 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik keer naar de landsverdediging terug, want de quote is de volgende. De minister van Defensie ...

De **voorzitter**: ... als het kan. Het debat is erg interessant, maar het heeft niets meer te maken met landsverdediging.

08.06 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, de minister van Defensie wil lessen in burgerzin van de militaire school in alle netten.

De **voorzitter**: Mijnheer De Crem, u kan zich toch duidelijker maken.

08.07 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, om een lang verhaal kort te maken, kan ik het volgende zeggen. De minister heeft in de Koninklijke Militaire Academie lessen in burgerzin laten geven. Ik weet niet wat lessen in burgerzin zijn. Volgens mij is iedereen een burger en behoort iedereen tot de maatschappij. Daarin moeten weinig lessen gegeven worden. Bovendien vindt de minister dat die lessen in alle netten moeten worden gegeven.

Mijnheer de minister, waarom doet u dat?

Ten tweede, in welke mate pleegt u daarmee een aanval op een aantal grondwettelijke vrijheden?

08.08 Le président: Monsieur De Crem, l'extrémisme doit être combattu à toutes les époques. Vous avez rappelé l'affaire "Collard". A cette époque, j'étais élève dans un athénée où je suivais le cours de religion catholique. Le curé promettait l'excommunication à ceux qui

votaient socialiste. Je n'ai pas entendu beaucoup de voix chrétiennes s'élever dans le cadre de cette affaire. Ce curé réalisait des affiches montrant Léo Collard emmenant les enfants en enfer! Vous imaginez cela! Je n'ai pas entendu beaucoup de chrétiens à ce moment-là.

08.09 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, je n'étais pas né en 1954.

Le **président**: J'étais soit en seconde, soit en rhéto.

U refereerde aan het verleden. U moet eigenlijk aan alle periodes refereren.

08.10 Pieter De Crem (CD&V): (...)

Le **président**: Il faut toujours rester prudent.

Wij moeten altijd waakzaam blijven en ons beheersen in onze uitslatingen.

08.11 Pieter De Crem (CD&V): (...)

De **voorzitter**: U hebt destijds de volstrekte meerderheid gekregen. Wij hebben gezien wat u daarmee hebt gedaan. Nietwaar, mijnheer Schellens?

08.12 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, tout d'abord, je voudrais dire qu'il y a cinq ans que j'ai lancé cette idée d'un cours de citoyenneté dans nos écoles. Je n'ai pas attendu les événements français pour mettre en garde contre la distraction ou l'absence de vigilance de nos concitoyens quant à la montée de partis d'extrême droite.

Ensuite, l'extrême droite ne fait que 0% dans votre région, monsieur De Crem! Je lis beaucoup d'articles vous concernant en Flandre. Peut-être est-ce parce que votre parti est très proche du Vlaams Blok et même pratiquement aussi fort que lui, sinon plus grand, dans une certaine démarche!

08.13 Pieter De Crem (CD&V): Monsieur le ministre, aussi bien en Brabant wallon qu'à Charleroi, l'extrême droite pourrait enregistrer le même pourcentage qu'en France! La sociologie et les circonstances sont exactement identiques. Ce sont les ouvriers qui se sentent délaissés qui voteront pour les extrémistes de droite.

08.14 André Flahaut, ministre: Le discours du 27 avril au Tir national et surtout devant le monument de l'Armée secrète est un discours que j'ai prononcé en tant que ministre ayant les victimes de guerre dans ses attributions. Cela vous a peut-être échappé, mais depuis 1995 j'ai aussi cette attribution.

Devant ces derniers témoins et victimes de la bêtise humaine que, si l'on n'y prend garde, on reverra un jour avec la réapparition de partis d'extrême droite dans certains pays d'Europe, j'ai tenu à dire mon engagement pour les valeurs démocratiques et ma détermination à combattre ces partis.

J'ai dit que les discours, les débats télévisés, les cartes blanches et autres études ne suffisaient pas. J'ai dit aussi qu'il n'était pas nécessaire de combattre l'extrême droite par la violence. J'ai ajouté que l'on se battrait, comme eux l'avaient fait, si la situation devenait difficile.

J'ai considéré qu'il fallait s'attaquer à la racine du mal. Pour ce faire, j'ai proposé deux choses concrètes. Et si je les ai proposées, c'est parce

08.14 Minister **André Flahaut**: Mijn stellingname van zondag was een politieke daad. Het is mijn politiek recht en mijn politieke plicht aan de alarmbel te trekken wanneer dat nodig is. De commissie voor de Landsverdediging is niet het geschikte forum om die kwestie te bespreken. Mijn stellingname houdt geen verband met mijn functie. Het is de uiting van de ongerustheid van een democraat ten aanzien van het oprukken van extreem-rechts. Ik heb hiermee willen zeggen dat ik wil strijden voor de democratie, voor de vrije meningsuiting en de voor de vrijheid van de mens. En wij zullen

qu'elles fonctionnent depuis un certain temps à l'Ecole royale militaire et dans ma région.

A l'Ecole royale militaire où le ministre de la Défense est le pouvoir organisateur – tout comme dans les écoles de sous-officiers –, j'ai demandé que l'on instaure un cours d'apprentissage à la citoyenneté. Il a été mis en place à la rentrée d'octobre 2001. Les conclusions de cette mise en œuvre ont été tirées. Même les personnes les plus réticentes à l'idée d'instaurer un tel cours y sont aujourd'hui favorables; tant les étudiants que les officiers et les professeurs constatent que le résultat est positif.

Ce qui m'intéresse, c'est que les officiers et sous-officiers de demain soient aussi et avant tout des citoyens, qu'ils ne soient pas seulement compétents pour commander et pour élaborer des stratégies mais qu'ils soient également capables de comprendre la diversité et la richesse de la société dans laquelle ils vivent pour en défendre les valeurs.

Dans ma région, une démarche conjointe des représentants des partis démocratiques a été entreprise depuis près de deux ans. J'ai pris l'initiative d'écrire à toutes les écoles de tous les réseaux d'enseignement de ma région pour leur proposer l'organisation de rencontres avec, non pas un ministre ou un parlementaire d'un parti, mais avec des ministres ou des représentants des quatre partis démocratiques en Brabant wallon. C'est ainsi que nous allons, en unités de vigilance, à la rencontre des jeunes pour discuter avec eux.

Cette démarche n'a rien à voir avec ma fonction de ministre de la Défense. De même, elle n'a rien à voir avec la fonction de ministre de l'Intérieur de la région wallonne de Charles Michel ou encore, de chef de groupe de l'opposition PSC de M. Antoine ou des représentants écolos. Il s'agit de parlementaires et, demain, peut-être de bourgmestres, de conseillers communaux, d'échevins, de conseillers provinciaux, de conseillers régionaux qui iront rencontrer les gens dans les écoles, dans les quartiers, dans les usines, pour discuter avec eux de ce qui va bien et de ce qui va moins bien, de ce qui pourrait être corrigé, des dangers de telle théorie ou de tel programme. Donc, ceci n'a strictement rien à voir avec l'envoi dans les casernes, dans les écoles, dans les magasins, dans les quartiers, sur les terrains de sport ou dans les associations, d'unités armées ou non sur véhicule blindé ou autre. C'est simplement une démarche de responsables politiques réellement inquiets par la montée des extrémismes dans des pays voisins et, également, dans notre pays. Cette démarche consiste à organiser une réaction cohérente en un front uni des démocrates permettant aux gens de s'exprimer sans nécessairement abandonner leurs spécificités, leurs richesses et ce qui fait la richesse de la démocratie.

Ceci fonctionne dans le Brabant Wallon. Il n'y a pas de raison pour que cela ne marche pas ailleurs. Ainsi, nous entendons poursuivre en ce sens. Croyez-moi, il y a une volonté de très nombreux parlementaires ou responsables politiques pour retrouver la voie du dialogue, la voie de la présence et la proximité qui ont peut-être fait défaut ces derniers années, ce qui a permis à d'autres de se développer, de prendre une certaine importance. Il est encore temps de réagir mais, il ne faut plus tarder.

08.15 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mijnheer de minister, ik begrijp dat ik morgen nog geen militaire politie aan mijn voordeur moet verwachten. Mijnheer de minister. doe voort zoals u bezig bent. U

strijden mocht dat echt nodig worden. Ik heb dat inderdaad gezegd.

Een democratie is een broze constructie die dag na dag en overal waar nodig moet worden versterkt. In België moeten de niet-democraten worden bestreden en ik zal mee in de voorste linies vechten. Ik wil daar geen enkele twijfel over laten bestaan.

Het leger moet in die kwestie een concrete voorbeeldfunctie vervullen, met name door het opnemen van een cursus burgerschapsopvoeding in het programma van de Koninklijke Militaire School en binnenkort ook in de programma's van de scholen voor onderofficieren. Die cursussen werden vijf jaar geleden ingevoerd en hebben geen enkele kritiek uitgelokt.

Wat moeten wij echter denken van de vraag die door volksvertegenwoordiger Pieter De Crem werd gesteld? Aan wiens kant staat hij? Men moet die vraag durven stellen.

Het is juist, mijnheer De Crem, dat extreem-rechts in uw kiesomschrijving 0% van de stemmen behaalt. Valt dat echter niet te verklaren door het feit dat u zeer nauw aanleunt bij het Vlaams Blok en dat u er op bepaalde punten bijna identieke of – soms zelfs nog ergere – standpunten op nahoudt als die partij?

08.15 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Je conseille au ministre de poursuivre dans cette voie. Il joue à

speelt duidelijk in mijn kaart, waarvoor mijn dank. Ik wil er echter nog één zaak aan toevoegen. Extremisme is nooit goed. Als u mij kent, zult u mij nooit op een extremistische uitspraak hebben kunnen betrappen. Ik ben nochtans een Vlaams Blokker pur sang. Men moet zijn visie echter zo goed mogelijk proberen te verkondigen. Als u zegt dat u tegen extremisme opkomt, kan ik u begrijpen. Extreem is nooit goed, extreem socialisme is ook niet goed. Er zijn in de geschiedenis genoeg voorbeelden tot wat dat kan leiden. Als u bezorgd bent over de democratie is dat goed, maar u bent u duidelijk bezorgd over de achteruitgang van het socialisme onder de dekmantel dat de democratie moet worden beschermd. Neen, wij moeten het socialisme beschermen. U bent daarin fout. De kiezer zal daarover beslissen. Als u op deze manier blijft voortdoen, hebt u binnenkort het Waals blok aan uw been.

08.16 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de minister, ik zou een parenthesis, een algemene beschouwing willen maken. Indien paars-groen doorgaat met het verdelen van het land in het noorden en het zuiden en het verdelen van de bevolking in goed en slecht, in de grootmoedige en de genereuze mensen enerzijds – waartoe u uzelf rekent – en de groepsegoïsten en de slechte democraten anderzijds, geef ik u op een blaadje dat ook hier zal gebeuren wat in Nederland en Frankrijk is gebeurd. Paars heeft in Nederland tot Pim Fortuyn geleid en tot Le Pen in Frankrijk. U hebt er alle belang bij om hier uw rol van minister te spelen en uw departement goed te beheren. Laat andere zaken alstublieft over aan andere mensen en in de eerste plaats aan de kiezer. Dan zullen wij in ieder geval verder staan dan een hoogdravende verklaring.

08.17 André Flahaut, ministre: Monsieur De Crem, je n'ai pas à vous interdire de dire des choses, même si elles sont parfois complètement aberrantes. Cela ne m'intéresse pas. Mais je suis, tout comme vous, un homme politique et je peux aussi m'exprimer. Je peux le faire devant des anciens combattants.

Je n'ai agressé personne. Je n'ai égratigné aucun parti. J'ai simplement dit que, pour moi, la démocratie était en danger et qu'il fallait réagir face à ce danger naissant.

A vous de savoir si vous avez envie de vous mobiliser pour cela ou si vous préférez laisser venir les choses. Mais cela, c'est votre responsabilité. La mienne, en tant que responsable politique, est aussi d'attirer l'attention des jeunes sur les dangers qui nous guettent. Peut-être suis-je en train de me tromper. Libre à vous de penser que la démocratie n'est pas en danger. Quoi qu'il en soit, je puis vous dire la chose suivante: les centaines de milliers de manifestants qui se trouvent dans la rue aujourd'hui ont au moins compris que la démocratie était en danger et qu'il fallait réagir. Et j'avais tout intérêt à être à leurs côtés.

Quant à vous, monsieur De Crem, faites ce que vous voulez. L'électeur jugera ... si on lui en laisse encore le choix.

08.18 Pieter De Crem (CD&V): Mais ceux qui ont oublié d'aller voter il y a deux semaines sont maintenant présents dans les manifestations. Donc, ce qu'il fallait faire il y a deux semaines – au niveau du gouvernement français et des socialistes –, c'est mettre l'accent sur l'importance du vote.

notre avantage.

Moi aussi, en tant que Vlaams Blok pur jus, je suis opposé à toute forme d'extrémisme, y compris à l'extrémisme socialiste. Le ministre prétend vouloir protéger la démocratie mais, en réalité, il n'est préoccupé que par le recul du socialisme.

08.16 Pieter De Crem (CD&V): Je terminerai par une considération d'ordre général. Si le gouvernement arc-en-ciel continue de séparer le pays en une entité nord et une entité sud et qu'il continue de diviser la population en bons d'un côté et méchants de l'autre, la Belgique connaîtra bientôt, elle aussi, un Fortuyn ou un Le Pen. Le ministre doit gérer son département correctement, c'est tout. Tout le reste appartient à l'électeur.

08.18 Pieter De Crem (CD&V): Degenen die vergaten te gaan stemmen staan vandaag in de betogingen. De nadruk moet dan ook gelegd worden op het belang van de stemming.

08.19 André Flahaut, ministre: Donc, vous plaidez pour l'obligation de voter.

08.19 Minister André Flahaut: Wees voorzichtig, mijnheer De Crem, als men u zo hoort, zou men kunnen denken dat u voorstander bent van de stemplicht.

08.20 Pieter De Crem (CD&V): Il ne faut pas dire que ce sont les autres qui sont les mauvais.

08.21 André Flahaut, ministre: Monsieur De Crem, j'enregistre que du côté du CD&V, on est toujours partisan de l'obligation de voter.

08.22 Pieter De Crem (CD&V): Ce n'est pas ce que je viens de dire. Vous montrez par là votre caractère d'opresseur.

08.23 André Flahaut, ministre: Je vous demande simplement si après ce qui s'est passé, le CD&V estime qu'il faut maintenir l'obligation de voter.

08.24 Pieter De Crem (CD&V): Monsieur le ministre, je suis pour l'abolition de l'obligation de voter. Je constate seulement qu'en France, pays qui chérit tant les valeurs républicaines et où tout le monde peut aller voter, qui se veut le berceau de la démocratie, on n'a pas usé de cette possibilité d'aller voter. Et c'est là que réside le problème.

08.24 Pieter De Crem (CD&V): Ik ben voor de afschaffing van de stemplicht.

Le **président**: Chers collègues, je crois que ce débat ne sera pas clôturé aujourd'hui. C'est un sujet sur lequel nous devons nous pencher prochainement.

08.25 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik dank u dat u mij toestaat het woord te voeren want dit valt buiten het reglement. Natuurlijk onderschrijven we de strijd tegen onverdraagzaamheid, maar ik wil wel twee accenten leggen.

08.25 Ferdy Willems (VU&ID): Je souscris à la lutte contre l'intolérance. C'est toutefois en menant une politique bénéfique à la population que l'on doit mener cette lutte. Or, c'est justement ce que ne fait pas le ministre M. Flahaut. Il ne supporte pas la critique et refuse de répondre aux questions pertinentes.

Ten eerste, als u die strijd voert dan moeten we die voeren bij de bevolking die mort, niet tegen de prominenten. Het heeft geen zin te gaan betogen tegen een verkiezingsuitslag. Dat is het beleid dat u moet voeren en we hebben vandaag opnieuw voorbeelden gekregen dat u dat beleid niet voert. U geeft geen inspraak aan wie direct betrokken is op uw diensten en blaft zelfs parlementsleden af die vragen stellen. U antwoordt ook niet op vragen. Dat is inderdaad de juiste methode om dat effect te bereiken.

Comme M. Sevenhans, je pense que l'extrémisme existe tant à gauche qu'à droite. Ces deux formes d'extrémisme doivent être combattues.

Ten tweede, en daarbij sluit ik aan bij wat de heer Sevenhans zegt, want als hij gelijk heeft, heeft hij gelijk. Als men het rechts extremisme moet aanvallen, moet men ook het links extremisme aanpakken, want dat bestaat evengoed. Ik heb in Noord-Korea en andere, destijds Oost-Europese landen, de zegeningen van een bepaald systeem gezien. Dat was verschrikkelijk en zeker even erg. U weet ook dat er niet alleen terroristische aanslagen van rechts, maar ook van links zijn. "Les extrêmes se touchent"; als u het extremisme aanvalt moet u dat doen in een geest van fanatieke verdraagzaamheid en dat betekent tegen de beide extremen ingaan.

08.26 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, pour éviter d'avoir les mêmes problèmes qu'avec M. Willems pour d'autres courriers, je voudrais vous demander l'autorisation de distribuer aux membres de la commission le texte de mon intervention en français et en néerlandais. J'y précise que: "sur mon initiative en Brabant wallon, des mandataires politiques se rendent à la demande dans des écoles

08.26 Minister André Flahaut: Ik zou de Franse en Nederlandse versie van mijn uiteenzetting graag willen ronddelen. Alle gevaren die onze democratie loopt worden erin geanalyseerd.

publiques et privées. Là, avec la participation des professeurs, ils expliquent, témoignent et analysent les dangers de tout mouvement extrémiste, liberticide, qu'il soit de gauche ou de droite". On aurait dû commencer par cela pour éviter certaines questions.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 12.51 uur.
La réunion publique de commission est levée à 12.51 heures.*